БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 101 (1363)

24 МАЙ ЯКШАНБА 1959 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Тошкент области давлатга гўшт, тухум, тери, мўйна хомашёси ва мўйна сотиш ярим йиллик планини муддатидан илгари бажарди

КПСС XXI съездининг чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтира бориш тўғрисидаги қарорларини амалга ошираётган Тошкент областининг колхоз ва совхозлари 20 майда давлатга гўшт сотиш ярим йиллик планини муддатидан илгари 102 процент бажардилар; ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда давлатга 16 минг 150 центнер кўп гўшт сотилди. Шунингдек давлатга тухум сотиш ярим йиллик плани ҳам 102 процент бажарилди; давлатга ўтган йилнинг шу вақтдагига қараганда 2500 дона кўп тухум сотилди.

Область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари тери хомашёси сотиш планини 106 процент, мўйна сотиш планини 110 процент, мўйна хомашёси сотиш ярим йиллик планини 111 процент бажардилар.

Область колхоз ва совхозлари давлатга чорва маҳсулотлари сотиш йилик планини ҳам муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янада кучайтириб юбордилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

1959—1965 йилларда интернат-мактабларни ривожлантириш чоралари тўғрисида

КПСС XXI съезди коммунизмнинг ҳар томонлама ривожланган, ўқимишли қурувчиларини тайёрлаш вазифасини тағин ҳам юксак даражада ҳал қилиши лозим бўлган интернат-мактаблар шохобчаларини анча кенгайтиришни мақсадга мувофиқ деб топди. Интернат-мактабда ўқувчиларнинг ҳар томонлама ўрта умумий ва политехника таълими олишлари, ўқитишни ижтимоий фойдали меҳнат билан қўшиб олиб бориш, ўқувчиларни юксак маънавий ҳислатларга эга қилиб тарбиялаш, уларнинг яхши жисмоний ва эстетик ривожлантирилишини таъминлаш ҳамда уларни халқ хўжалигининг турли тармоқларида амалий фаолиятга тайёрлаш учун энг қулай шарт-шароит вужудга келтирилиши лозим.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «1959-1965 йилларда интернат-мактабларни ривожлантириш чоралари тўғрисида» қарор қабул қилдилар. Қарорда айтиладики, интернат-мактаблар очилиб ишга тушгандан бери ўтган қисқа вақт ичида мамлакатимиз меҳнаткашларига улар кенг равишда манзур бўлди ва коммунистик жамият қуриш шароитида болаларни тарбиялаш ва ўқитишнинг энг муваффақиятли формаси эканлигини амалда кўрсатди. Ота-оналарнинг ўз болаларини шу мактабларга беришга интилиши кучаймоқда. Аммо интернат-мактабларнинг сони секин кўпаймоқда. Бу мактабларнинг мавжуд шохобчалари аҳолининг талабларини қондирмаётир, бир қанча жойларда эса интернат-мактаблар қуриш планлари бажарилмаётир.

Таълим-тарбия муассасаларининг, ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ва ўқитишни унумли меҳнат билан моҳирона қўшиб олиб бориш соҳасида юксак намуналар кўрсатиши лозим бўлган ана шу муассасаларнинг янги типи сифатида интернат-мактабларни янада ривожлантириш мақсадида КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети интернат-мактабларда ўқувчилар сонини етти йилликнинг охирига бориб, 1965 йилда 2,5 миллион кишига етказишни зарур деб топдилар.

Ҳар йили ва ҳар бир иттифоқчи республикада, шунингдек йўллар министрлиги бўйича интернат-мактабларда қанча киши тарбияланиши лозимлиги белгиланиб қўйилди.

Умуман мамлакатда интернат-мактабларда ўқувчиларнинг сони 1965 йилда ҳозирги вақтда интернат-мактабларда ўқувчиларнинг сонига нисбатан 14 баравар кўпаяди. Бора-бора интернат-мактабларнинг сони тағин ҳам кўпроқ орта беради ва шу тариқа истаган кишиларнинг ҳаммаси келгусида ўз болаларини шу мактабларда тарбиялай оладиган бўлади.

СССР Госплани, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари, шунингдек СССР йўллар министрлиги шу мактабларда ўқувчиларнинг белгиланган миқдорда жойлаштирилишини таъминлайдиган ҳажмда интернат-мактаблар қуришга капитал маблағлар ажратишни 1959-1965 йиллар планида кўзда тутишлари лозим.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига интернат-мактабларнинг ўқув корпусларида ўқувчилар жойлаштириладиган ўринларни ва шу мактабларнинг ётоқхоналарида ўринларни ишга туширишни иттифоқчи республикаларнинг халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йиллар учун мўлжалланган планларидаги кўрсаткичлар рўйхатига киритиш таклиф қилинди.

Иттифоқчи республикалар Коммунистик партияларининг Марказий Комитетлари, область ва ўлка партия комитетлари, иттифоқчи ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, область ва ўлка ижроия комитетлари 1959-1965 йилларда интернат-мактабларни ривожлантириш тадбирларини ишлаб чиқишлари ва тасдиқлашлари лозим. Шу билан бирга, бу планларда интернат-мактаблар учун ўқув, турар жой ва ёрдамчи бинолар қуриш, мавжуд яроқли биноларни ҳамда бўшаб қолаётган маъмурий биноларни шу мақсад учун мослаш кўзда тутилиши лозим. Қишлоқ жойларида интернат-мактабларнинг педагоглари учун ҳукуматнинг қарорлари билан умумий таълим мактаблари учун кўзда тутилган нормаларда квартиралар қуриш ҳам таъминланиши зарур.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ўз маблағлари ҳисобига интернат-мактаблар қураётган илғор колхозларнинг ташаббусини маъқулладилар. Иттифоқчи республикалар Коммунистик партияларининг Марказий Комитетларига, КПСС область ва ўлка комитетларига бу қимматли тажрибани бутун чоралар билан қувватлаш ва ёйиш, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига интернат-мактаблар қуришда колхозларга зарур ёрдам кўрсатиб туриш, шу мақсад учун колхозларга бинокорлик материаллари ва ускуналар сотишни ташкил этиш таклиф қилинди.

Иттифоқчи республикалар Коммунистик партияларининг Марказий Комитетларига ва Министрлар Советларига 1959-1965 йилларда болалар уйларини аста-секин қайта ташкил қилиб интернат-мактабларга айлантириш масаласини маҳаллий шароит ва имкониятларни ҳисобга олиб кўриб чиқиш ва ҳал қилиш тавсия этилди. Интернат-мактабларга айлантирилаётган болалар уйлари учун ўқув бинолари, ётоқхоналар ва ёрдамчи бинолар қуриш тадбирлари интернат-мактабларни қуриш ва ривожлантиришнинг умумий планига киритилиши лозим. Болалар уйларида тарбияланиб чиққанларни ишга юбориш ҳамда ўрта ва олий ўқув юртларида ўқитиш даврида улар учун белгиланган енгилликлар интернат-мактабларнинг ота-онасиз ўқувчиларига ҳам жорий қилинди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «1959-1965 йилларда интернат-мактабларни ривожлантириш чоралари тўғрисида»ги бу қарори ўқувчиларни тарбиялаш ва ўқитишни янада яхшилашга ёрдам беради. СССР Олий Совети сессиясида қабул қилинган қонунга мувофиқ амалга оширилаётган ва мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлашга қаратилган халқ маорифи системасини қайта қуришнинг таркибий қисми бўлади.

МОСКВАДА ОЗАРБАЙЖОН САНЪАТИ ВА АДАБИЁТИ ДЕКАДАСИ ОЧИЛДИ

Қардош республикаларнинг Москвада ўтаётган декадаларини дўстларнинг дилкашлиги деб аташ ўринли бўлади. Ўртада катта узилиш бўлганидан кейин москваликлар Қирғизистон ва Қозоғистоннинг, Ўзбекистон ва Озарбайжоннинг санъати билан яна учрашдилар. Мана шу учрашувларда халқнинг дили акс этиб турибди. Халқнинг дили ва кўнгли унинг музикасида, унинг поэзиясида намоён бўлмоқда, халқнинг дили ва кўнгли ҳамма нарсада — тор ва созда, тараннум қилаётган ажиб куйларда, симфониялар ва кўп овозли опера хорларининг баралла янграшида, хилма-хил ва кўркам рақсларда, ёзувчиларнинг китобларида ва рассомлар чизган суратларда сезилиб турибди.

Озарбайжон халқининг санъати билан бўлган биринчи учрашувдан кейин орада йигирма йил ўтгач 22 майда москваликлар бу санъатнинг сўлмас ёшлигига, кучига, ҳаётий қувноқлигига қойил қолиб, уни яна қарсаклар булан кутиб олдилар.

ССР Иттифоқи Большой театрининг бош режиссёри Б. Покровский спектакль бошланиш олдидан озарбайжонликларни пойтахт маданият арбоблари номидан табриклади.

Композитор Қ. Қораев айтилган қизғин сўзлар ва яхши истаклар учун тўпланганларнинг ҳаммасига чин кўнгилдан ташаккур айтди.

Ўтган йили ўзининг ярим асрлик юбилейини нишонлаган Охундов номидаги опера ва балет театри Москвада биринчи бўлиб Ф. Амировнинг Ж. Жабборли сюжети (Т. Аюбов либреттоси) асосида ёзган «Севиль» операсини кўрсатди.

Озарбайжоннинг энг кекса ижодий коллективи — Азизбеков номидаги драма театри декада очилган куни Е. Вахтангов номидаги театр саҳнасида Ж. Мажнунбековнинг «Ильич кўрфази» пьесасини кўрсатди.

С. Вурғун номидаги озарбайжон рус драма театри томонидан Н. Погодиннинг Марказий болалар театри саҳнасида кўрсатилган «Кремль куранти» спектаклини ҳам москваликлар шу кеча қизғин қабул қилдилар.

Озарбайжон фарзандларининг меҳнатдаги қаҳрамонлигини шуҳратловчи қўшиқ Чайковский номидаги концерт залида янгради. Озарбайжон ССРнинг Ғ. Салохов бадиий раҳбарлигидаги ашула ва рақс ансамбли ўзининг концерт программасини традицияга мувофиқ композитор Ғ. Хонмамедовнинг «Нефтчилар қўшиғи» билан бошлайди.

Қардош халқнинг вакиллари кеча ўз санъатларини қаерда кўрсатмасинлар улар ҳамма жойда азиз, қадрдон меҳмонлар тариқасида кутиб олиндилар.

ССР Иттифоқи Большой театрида декаданинг очилиш маросимида Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари иштирок этдилар. (ТАСС).

СССР ёзувчиларининг учинчи съездига

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети СССР ёзувчиларининг Бутуниттифоқ Учинчи съезди делегатларини ва кўп миллатли совет адабиётининг ҳамма арбобларини чин кўнгилдан табриклайди.

Азиз ўртоқлар! Совет ёзувчилари съезди бизнинг улуғ социалистик Ватанимиз ўз тараққиётининг янги, жуда муҳим даврига, коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш даврига кирган, бутун совет халқи социалистик экономикани, маданиятни янада юксалтириш ва яшнатишнинг ҳамда меҳнаткашлар фаровонлигини оширишнинг КПСС XXI съездида қабул қилинган улуғвор программасини амалга ошириш учун зўр ғайрат билан курашаётган ажойиб вақтда тўпланди. Инсониятнинг энг илғор ва энг дадил донишмандлари асрлардан бери орзу қилиб келган нарсалар бизнинг мамлакатимизда рўёбга чиқарилмоқда.

Коммунизм қуришни кенг авж олдиришнинг тарихий программаси экономика, фан, техника, маданият соҳаларида миқёслари мисли кўрилмаган тараққиётнигина кўзда тутиб қолмасдан, шу билан бирга янги одамни, коммунистик жамият кишисини тарбиялашни ҳам кўзда тутади. Коммунизмни одамлар қуради, шунинг учун ҳам миллион-миллион омманинг онглилиги нақадар юқори бўлса, бизнинг олға томон боришимиз шу қадар муваффақиятли бўлади. Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдек олижаноб ишда адабиёт ва санъатнинг роли жуда катта. Совет ёзувчилари олдида келажак кишисининг, янги ҳаёт қурувчи кишининг маънавий қиёфасини шакллантиришда актив қатнашишдек фахрли вазифа турибди. Улар одамларни коммунизм учун курашга руҳлантиришлари, одамларни коммунистик ғоявийлик руҳида тарбиялашлари, юксак ахлоқий сифатларни, буржуа идеологияси ва ахлоқидан нафратланиш хислатларини одамларга сингдиришлари лозим.

Халқнинг меҳнатдаги қаҳрамонликларида бўлган гўзалликни, коммунизм учун курашнинг азаматлиги ва улуғворлигини ҳаққоний ва ёрқин равишда очиб бериш, етти йиллик планнинг оташин пропагандистлари бўлиш, совет кишиларининг қалбида тетиклик ва ғайратни кучайтириш, капитализмнинг одамлар онгидаги сарқитларини ситиб чиқариш, бизнинг олға томон қилаётган ҳаракатимизга ҳали ҳам халақит бераётган нарсаларнинг ҳаммасини йўқотишга ёрдамлашиш — совет ёзувчиларининг юксак бурчидир. Коммунизм буюк санъати — катта фикрлар, оташин ҳислар ва юксак эҳтирослар санъати, коммунизм қурувчи миллион-миллион кишиларни янги улуғ ишларга илҳомлантира оладиган санъат мана шу йўлда ўсиб ривожланади.

Ёш бўғинни тарбиялашда адабиётнинг роли айниқса масъулиятлидир. Ёшларга уларни коммунистик ғоявийлик, социалистик Ватанга чексиз садоқат, мақсадга эришишда бардам, саботли бўлиш руҳида тарбиллайдиган, ишчилар, колхозчилар, зиёлилар меҳнатининг романтикасини очиб берадиган, ижодкорликка ва ташаббускорликка меҳр-муҳаббат туғдирадиган мароқли китоблар керак. Ёш китобхон ёшлик фаслида ўзига вафодор дўст, мураббий ва кенгашчи бўладиган китоблар яратиб берилишини кутмоқда.

Коммунизм адабиёти ўз ғоявий мазмунининг бойлиги жиҳатидангина эмас, шу билан бирга бадиий камолати жиҳатидан ҳам буюк адабиёт бўлиши лозим. Юксак идеялар зўр маҳорат талаб қилади, қаҳрамонона характерлар ўзининг бадиий муносиб ифодасини талаб қилади. Халққа инсонни бадиий образларнинг ҳаққонийлиги ва гўзаллиги билан тарбиялайдиган ва таълим берадиган, инсонни маънавий жиҳатдан бойитадиган, унинг савиясини оширадиган, коммунистик қурилиш жараёнида одамларнинг онглилиги ўсганлигини очиб берадиган адабиёт керак. Бизнинг жамиятимизга ҳозирги замоннинг актуал темаларини яққол ва бадиий гавдалантириб берган адабиёт айниқса зарур.

Маҳоратни камолатга етказиш, асарларнинг бадиий сифатига бўлган талабчанликни жиддий равишда ошириш — ҳозирги шароитда энг муҳим вазифаларнинг биридир. Ёзувчи халқ турмуши билан чамбарчас боғланганидагина чинакам маҳоратга эришилади.

СССР да социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалаба қилганлиги, коммунизм қуришдан иборат бўлган қаҳрамонлик давримиз бадиий ижодкорликни тағин ҳам мислсиз яшнатишнинг кенг истиқболларини очиб беради. Ўзининг кундалик қаҳрамонона меҳнати билан ерни ўзгартираётган, жуда катта табиий бойликларни очаётган, янги, зўр индустриал марказлар қураётган, моддий ва маънавий неъматларни мўлу-кўл қилиб яратаётган, техникани узлуксиз такомиллаштираётган ва зўр дадиллик билан космосни эгаллаётган совет халқининг турмуши ёзувчига битмас-туганмас бой идеялар, темалар ва образлар бермоқда!

Давримизнинг асосий мазмунини — жамиятнинг коммунизм сари бораётганлигини ҳаққоний ва тарихан конкрет равишда очиб берувчи социалистик реализмнинг ижодий принциплари мустаҳкам, самарали эканлигини турмушнинг ўзи яққол исботлаб кўрсатиб бермоқда.

КПСС Марказий Комитети шуни мамнуният билан қайд қиладики, буржуа идеологиясига ва ревизионистларнинг сапчишларига қарши курашда совет ёзувчилари ўзларининг ғоявий етукликларини, сабот ва матонатларини кўрсатдилар ҳамда Коммунистик партия теварагида ўзларининг жипслашганликларини, совет халқига содиқликларини яна бир марта намойиш қилдилар.

Партиямиз адабиёт ва санъатнинг жамият маънавий ҳаётидаги ролига юксак баҳо бериб, ёзувчиларни ўзининг содиқ ёрдамчилари деб ҳисоблаб, шу билан бирга иккиланган, хатоларга йўл қўйган ёзувчиларни тўппа-тўғри ва ошкора танқид қилди ҳамда уларнинг хатоларини тузатиб турди. Адабиёт тўғрисидаги, санъаткорнинг ижодий тақдири тўғрисидаги ғамхўрлик талаб қилган бу принципиал танқид ижодий натижалар берди. Коммунистик партия совет адабиётини ва санъатини ривожлантириш тўғрисида бундан буён ҳам муттасил ғамхўрлик қила беради. Санъаткорнинг юксак ғоявийлиги, марксизм-ленинизмга содиқлиги, халқ турмуши билан боғланган бўлиши, совет жамияти тараққиётининг қонуниятларини ва жуда катта истиқболларини тушуниб ишлаши — совет ёзувчиларининг ижодий муваффақиятлар қозонишини таъминловчи гаровдир. Совет адабиёти халқнинг туб манфаатларини ифодаловчи Коммунистик партия сиёсати билан чамбарчас боғланганлиги учун ҳам ҳаётбахш кучга эгадир.

Интернационализм, меҳнаткашларнинг қардошларча бирдамлиги, жаҳон социалистик системасининг ўсиши ва мустаҳкамланиши, халқларнинг империализмга қарши, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун кураши тўғрисидаги олижаноб темалар адабиёт учун тобора катта аҳамият касб қилмоқда.

Жаҳон социалистик системаси капиталистик система билан иқтисодий мусобақанинг ҳал қилувчи босқичига қадам қўйди. Социализм бутун инсоният олдида тинчлик ва меҳнат байроғини жамият ҳаётидан жаҳон урушларини чиқариб ташламоқ учун шарт-шароит вужудга келтириш байроғини, халқ оммасининг турмушини энг юксак даражага етказиш программасини кўтариб чиқди. Совет ёзувчиларининг бу курашдаги бурчи шуки, улар ҳамма мамлакатларнинг прогрессив ёзувчилари билан биргаликда ғалаба қозониши тарихан муқаррар бўлган янги дунё кучлари томонида туриб, ўз ижодлари билан бу курашда тағин ҳам активроқ қатнашишлари зарур.

Ўз умрининг хазонгарчилик фаслини кечираётган империализмнинг реакцион ва агрессив кучлари инсониятнинг олға боришига, социализм кучларининг ўсишига бутун воситалар билан халақит беришга интилмоқдалар, мустамлака ва қарам мамлакатлардаги миллий озодлик ҳаракатини бўғиб ташлашга уринмоқдалар. Улар бунинг учун ҳарбий, сиёсий, иқтисодий ва идеология воситаларидан фойдаланмоқдалар, янги жаҳон урушини очмоқчи бўлиб инсониятга таҳдид солмоқдалар. Империализмнинг халққа қарши бўлган моҳиятини, унинг агрессив сиёсатини, буржуа идеологларининг капиталистик воқеликни бўяб кўрсатишга қаратилган сохта уринишларини фош қилиб ташлаш адабиётнинг ҳамма халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушадиган ғоят инсоний вазифасидир. Тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик учун улуғ курашга, ёшларимизни ва бутун халқни социалистик Ватанга оташин муҳаббат руҳида ва социализмнинг тарихий ғалабаларини ҳимоя қилишга ҳамиша тайёр бўлиб туриш руҳида тарбиялашга ўз бадиий сўзининг кучи билан хизмат қилиш совет адибларининг муқаддас бурчидир.

Совет ёзувчилари социалистик лагерь мамлакатларининг ёзувчилари билан, ўз ижодини меҳнаткаш инсонни социал ва миллий зулмдан қутқаришга хизмат қилдираётган барча прогрессив ёзувчилар билан ўз дўстликлари ва қардошларча ҳамкорликларини бундан буён ҳам ҳормай-толмай мустаҳкамлашлари, ғоясиз формалистик санъатга қарши турувчи реалистик санъатни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари лозим.

СССР Ёзувчилари Союзининг фаолияти адабиётни янада ривожлантиришга ва яшнатишга, совет ёзувчиларининг ижодий кучларини жипслаштиришга, мамлакатимизда коммунизм қуриш кенг авж олдирилаётган даврда совет адабиёти олдида турган юксак ва масъулиятли вазифаларни бажармоқ учун совет ёзувчиларининг ғоявий бирлигини мустаҳкамлашга қаратилиши лозим. Адабиётнинг ёш кучларини тарбиялаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилиш, талантли ёшларнинг ўсишига ёрдамлашиш Совет ёзувчилари союзининг ва ҳар бир сўз санъаткорининг энг муҳим бурчидир.

Адабиёт ва санъат ходимлари ҳеч қачон ҳозиргидек шу қадар кўп китобхонларга, тингловчиларга ва томошабинларга эга бўлмаган эдилар. Газеталар, радио, телевидение ва кино шундай оммавий минбарлардирки, ёзувчининг шу минбардан айтган гапларини айни бир вақтда миллионларча киши тинглайди.

Халқ учун, халқнинг бахт-саодати учун яшаш ва ишлаш совет ёзувчисининг олий бурчидир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети совет ёзувчилари ажойиб давримизнинг улуғлигини муносиб акс эттирувчи янги талантли асарлар яратиб берадилар деб ишонч билдиради ва шонли адибларимизга қизғин равишда катта ижодий муваффақиятлар тилайди.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ.

СССР ёзувчиларининг учинчи съезди

СССР ёзувчиларининг учинчи съезди тугай деб қолди. Бу съездда совет адибларининг кўп миллатли қудратли отряди коммунистик қурилишда адабиётнинг вазифаларини катта сиёсий ва ижодий юксалиш вазиятида муҳокама қилмоқда.

22 майдаги эрталабки мажлис Б. Кербобоев раислигида очилди.

— Съездимизнинг нишоналаридан бири шуки,—деди ўз нутқида Л. Новиченко (Украина), — бу съезд совет адабиётининг бадиий бойлиги тўғрисида қилинаётган ғамхўрлик белгиси остида ўтмоқда. Ёзувчи бугунги киши ҳис ва туйғуларининг диалектикасини очиб бера олиши лозим. Бунга катта идеялар ва руҳий эҳтирос билан руҳланган санъаткор турмушни конкрет реалистик тасвирлаш воситалари билангина эриша олади. Нотиқ уқтириб айтдики, ёзувчилар союзининг уставида социалистик реализмнинг энг муҳим бадиий белгиларидан бири бўлган тарихий конкретлик тўғрисидаги модда тиклансин деган таклифни тўла равишда қувватлаш лозим. Бу модданинг тикланиши, — деди у, субъективизмга ва ҳаётдан ажралган сохта романтикага қарши яхши назарий ғов бўлади.

Сўнгра ленинградлик адабиётшунос А. Димшиц сўзга чиқиб, бизнинг адабиётимиз ўз характери билан қаҳрамонлик адабиётидир. Чунки бу адабиётнинг асосий объекти — коммунизм сари бораётган совет жамиятининг кишиси ҳам ўз табиати ва моҳияти эътибори билан қаҳрамон кишидир, деб таъкидлади. Шунинг учун ҳам, — деди нотиқ, — бизнинг муҳолифларимиз бўлган ревизионистлар совет адабиётида қаҳрамонликнинг тараннум қилинишига ҳаммадан кўра кўпроқ аччиғланмоқдалар. А. Димшиц сўзида давом қилиб бундай деди: Журбанинг «Александр Матросов» ва Бирюковнинг «Чайка» деган китоблари шунинг учун ҳам ажойиб китоблардирки, бу китобларда улуғ Ватан урушининг қаҳрамонлари қандай қилиб қаҳрамонона ишлар қилиш йўлига тушганликлари кўрсатиб берилган. Леоновнинг «Рус ўрмони», Шолоховнинг «Инсоннинг тақдири» сингари асарларига ва совет адабиётининг бошқа энг яхши асарларига алоҳида куч бағишлаган нарса ҳам бу асарларда қаҳрамонликнинг тараннум қилинганлигидир. Ўртоқ Димшиц Ленинград ёзувчиларининг фикрини ифодалаб, «Октябрь», «Звезда», «Знамя» журналларининг ҳажмини «Новий мир» журнали ҳажмига яқинлаштиришни, бу журналларни чинакам «қалин» журналларга айлантиришни таклиф қилади. Шундай қилингандагина бу журналлардаги танқид, публицистика, тақриз бўлимлари тўла ҳажмли бўлиб қолади, кўп миллатли адабий жараённинг ҳодисаларини кенг равишда ўз ичига оладиган бўлади. Ўртоқ Димшиц нашриётларнинг танқидий асарларга совуқ муносабатда бўлаётганликларидан ўпкалаб гапирди, танқидчиларнинг кўпгина қимматли асарлари редакцияларда узоқ вақт нашр этилмай ётиб қолаётганлигини шунинг учун ҳам эскириб, ўзларининг актуаллигини йўқотаётганлигини эслатиб ўтди.

(ОХИРИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Олинган мажбуриятни бажариш учун бутун куч ва ғайратимизни сарфлайлик!

Пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун кураш энг қизғин ва масъулиятли даврга кирди. Мўл ҳосилнинг тақдири, етти йилликнинг биринчи йилида областимиз бўйича мамлакатга 460 минг тонна пахта бериш юзасидан олинган юксак социалистик мажбуриятнинг муваффақиятли бажарилиши худди шу кунларда ҳал қилинади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган XII Пленуми ғоят муҳим икки масалани — 1959 йилда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятнинг бажарилиши қандай бораётганлиги, шунингдек республика меҳнаткашлари ўртасида олиб борилаётган оммавий-сиёсий ишларнинг аҳволи ва уни янада яхшилаш тадбирлари ҳақидаги масалаларни муҳокама этди ва тегишли қарорлар қабул қилди.

Пленум таъкидлаб кўрсатдики, совет халқи етти йилликнинг дастлабки йилига мисли кўрилмаган ижодий ғайрат билан қадам қўйди ва ҳозирнинг ўзидаёқ меҳнат соҳасида шонли ғалабаларга эришди. Ўзбекистон ССР меҳнаткашлари ҳам ажойиб меҳнат ғалабаларини қўлга киритдилар. Республика саноати шу йилнинг 4 ойлик планини 106 процент бажариб, пландан ташқари бир неча юз миллион сўмлик маҳсулот берди. Бу йил чигит экиш энг яхши агротехника муддатларида анча уюшқоқлик билан ўтказилди. 15 майгача давлатга ўтган йил шу вақтдагига нисбатан 7300 тонна кўп гўшт, 6974 тонна кўп сут ва 7 миллион дона кўп тухум сотилди. Давлатга қоракўл тери сотиш юзасидан олинган мажбурият ва тухум сотиш ярим йиллик плани муддатидан олдин бажарилди.

Республикамиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил она-Ватанга 3 миллион 50 минг тонна пахта бериш, шунингдек ўтган йилдагидан анча кўп чорвачилик маҳсулотлари, пилла, сабзавот, картошка, полиз экинлари, мева ва узум етиштириб бериш мажбуриятини олдилар. Пленум уқтириб ўтганидек, олинган мажбуриятлар енгил эмас, лекин мутлақо реал, фахрли ва сўзсиз бажарса бўладиган мажбуриятлардир. Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Пленуми бу мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганлигини чуқур таҳлил қилиб, шу кунларда амалга оширилиши жуда зарур бўлган энг муҳим вазифаларни бирма-бир кўрсатиб берди. Пленумнинг бу кўрсатмасини тўла-тўкис амалга ошириш ва олинган социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш — партия, совет ташкилотларининг жанговар вазифасидир.

Етти йиллик планнинг улуғвор режаларини амалга оширишга зўр ғайрат билан киришган Тошкент областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам ўзбек халқининг пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан олиб бораётган курашига муносиб ҳисса қўшиш учун бу йил мамлакатга 460 минг тонна пахта, 140 минг тонна луб экинлари, 117 минг тонна картошка, 185 минг тонна сабзавот, 114 минг тонна полиз экинлари, 20 минг тонна гўшт, 60 минг тонна сут, 1100 тонна жун, 15 миллион дона тухум ва 900 тонна пилла беришга аҳд қилдилар.

Бу — область партия, совет ташкилотлари ва қишлоқ хўжалик органлари зиммасига пахта ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни тобора кўпайтириб бориш учун мавжуд имкониятлардан моҳирлик билан фойдаланишда ғоят катта масъулият юклайди. Олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун ўзларининг бутун куч ва ғайратларини сарф қилиш, барча ички резервлардан ва мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланиб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс ривожлантириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбориш — партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси, областимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ватанпарварлик бурчидир.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг XII Пленуми ва мусобақадош Андижон область пахтакорларининг яқинда ўтказган ўзаро текшириши областимиз колхоз ва совхозларида олинган социалистик мажбуриятнинг бажарилиши қониқарсиз бораётганлигини кўрсатди. Шуни очиқ эътироф қилиш керакки, Андижонлик пахтакорларнинг қимматли маслаҳатлари ҳали ҳам жуда сусткашлик билан амалга оширилмоқда, кўпчилик колхоз ва совхозларда ғўзанинг биринчи цикл парвариши ҳаддан ташқари чўзиб юборилаётир, бундан буён ғўза парвариши соҳасида амалга оширилиши зарур бўлган муҳим агротехника тадбирлари кечиктириб юборилмоқда.

Оққўрғон, Бекобод, Бўка, Орджоникидзе, Мирзачўл, Пискент ва Чиноз районларининг партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларининг раҳбарлари чигит эрта муддатда экиб тамом бўлгандан кейин ғўзани ривожлантириш учун жуда зарур бўлган ғанимат фурсатларни қўлдан бой бериб, дала ишларини анча бўшаштириб қўйдилар. Гулистон, Мирзачўл, Верхне-волинск, Бўка районларидаги кўпгина колхозларда, шунингдек «Оққўрғон», «Мирзачўл», «Пискент», «Гулистон» совхозлари ва бошқа бир қатор хўжаликларда ғўза туплари ҳаддан ташқари сийрак бўлиб қолган.

Бу каби хотиржамликка қаттиқ зарба берилиши, мажбуриятнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш учун ҳозирдан бошлаб мустаҳкам пойдевор яратилиши, ҳамма куч ва моддий-техника воситалари тўла ишга солиниши керак.

«Ҳозирги вақтда сиз билан биз учун энг масъулиятли давр бошланди, — дейилган эди область пахтакорлари кенгашида қабул қилинган Мактубда. — Ҳосилнинг тақдири, областимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари томонидан олинган мажбуриятнинг бажарилиши шу кеча-кундузда ҳал қилинади. Берган сўзимизнинг устидан чиқа оламизмизми — йўқми ёки илгаригидек ваъдабоз бўлиб қолаберамизми? Ана шу масала худди шу кунларда ҳал қилинади».

«Биз, — дейди ўртоқ Н. С. Хрущев, — **мусобақани тўғри ташкил қилишимиз ва олинган мажбуриятларни бажариш учун масъулиятни оширишимиз зарур. Уят бўлса ҳам шуни айтиш керакки, йил бошида катта-катта мажбуриятлар олиб ўзларини қаҳрамон кўрсатиб юрадиган ходимларимиз бор, йил охирига келганда эса, мажбуриятлар бажарилмай қолиб кетади, бунинг учун жавоб берадиган одам топилмай қолади».**

Партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг юқоридаги кўрсатмасидан ўзлари учун зарур амалий хулосалар чиқариб олишлари, социалистик мажбуриятнинг бажарилишини таъминлаш учун ҳар бир кишининг жавобгарлигини оширишлари керак. Мажбурият олдингми — уни, албатта бажар! Бу — халқимизнинг иродасини, партия, Ватанга садоқатини ифода қилади.

Барча колхоз ва совхозларда социалистик мусобақани кенг авж олдириб, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан олинган мажбуриятни бажариш учун астойдил курашайлик, етти йилликнинг дастлабки йили вазифаларини муваффақиятли адо этиш учун бутун куч ва ғайратимизни сарфлайлик!

Н. С. ХРУЩЕВ БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЭЛЧИСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

22 майда СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущев Бирлашган Араб Республикасининг СССР даги элчиси Муҳаммад А. Алкунини унинг илтимосига мувофиқ қабул қилди ва у билан суҳбатлашди.

Суҳбат вақтида СССР Ташқи ишлар министрлиги Яқин Шарқ бўлимининг мудири В. Я. Ерофеев ҳозир бўлди.

ЎРТА ОСИЁНИНГ РОССИЯГА ҚЎШИБ ОЛИНИШИНИНГ ПРОГРЕССИВ ОҚИБАТЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ИЛМИЙ СЕССИЯ ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олинишининг прогрессив оқибатларига бағишланган илмий сессия шу йил 26 май эрталаб соат 10 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида очилади.

ТАШКИЛИЙ КОМИТЕТ.

„Ўзбекистон ССР аҳолисига маданий-маиший хизматни яхшилаш тўғрисида“

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Совет мамлакати коммунистик жамият қурилишини кенг авж олдириш, коммунизм қурилишининг КПСС XXI съезди белгилаб берган улуғвор программасини амалга ошириш даврига қадам қўйди.

Коммунистик партиянинг коммунизм қурилишидаги раҳбарлик роли, унинг марксизм-ленинизмга чексиз содиқлиги, партиянинг халқ билан чамбарчас боғланганлиги, унинг бузилмас бирлиги ва жипслиги совет халқи планларини муваффақиятли амалга оширишнинг ҳал қилувчи шартидир.

Коммунистик партия доно ленинча миллий сиёсатни оғишмай амалга ошираётганлиги туфайли социалистик экономикани юксалтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, моддий фаровонликни тўхтовсиз юксалтириш асосида Совет Иттифоқидаги барча республикалар бениҳоя гуллаб-яшнади.

Ўзбекистон совет ҳокимияти йилларида жуда яхши индустрияга, юксак даражада механизациялаштирилган қишлоқ хўжалигига эга республика бўлиб қолди. Бу йиллар Ўзбекистон учун хўжаликни ҳар томонлама ривожлантириш ва меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини ниҳоят даражада ўстириш давригина бўлиб қолмай, балки халқнинг маънавий қиёфаси чинакам ўзгарган давр ҳам бўлиб қолди.

Ўзбекистон ССРда халқ маорифи иши кенг ривожланди, билимнинг ҳамма тармоқлари соҳасида фан вужудга келди, барқ уриб равнақ топди, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданият гуллаб-яшнади.

Ўзбекистон экономикаси ва маданиятининг юксалганлиги халқ ижодий меҳнатининг натижаси, улуғ рус халқи ва Совет Иттифоқидаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами натижаси, жонажон Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитетининг кун сайин қилаётган эътибор ва ғамхўрлиги натижасидир.

Саноат ва қишлоқ хўжалигининг муваффақиятли ривожланаётганлиги; аҳолининг турмушини яхшилаш соҳасида эришилган даража халқимизнинг ўз моддий ва маънавий эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириб, тағин ҳам яхшироқ яшайдиган бўлиб қолиши учун бутун шарт-шароитни вужудга келтирмоқда.

Етти йиллик планда экономиканинг ҳамма томонларини янада кенг миқёсда юксалтириш ва оғир саноатни устун даражада ўстириш асосида меҳнаткашларнинг турмуш даражасини тўхтовсиз оширишни таъминлаш вазифаси қўйилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети КПСС XX ва XXI съездларининг кўрсатмаларига мувофиқ, совет кишиларининг муттасил ўсиб бораётган моддий ва маданий эҳтиёжларини қондиришга қаратилган бир қанча тадбирларни ишлаб чиқдилар ва бу тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Уй-жой қурилишини ривожлантириш программаси, аҳолининг талабларини ва халқ хўжалигининг эҳтиёжларини қондирмоқ учун кимё саноатини ва синтетик материал ҳамда шу материаллардан буюмлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ишлаб чиқаришни кенгайтириш, болалар кийимлари ва пойафзалларининг хилларини кўпайтириш ҳамда сифатини яхшилаш тадбирлари ишлаб чиқилди, мактабнинг турмуш билан алоқасини мустаҳкамлаш тўғрисида ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш ҳақида Қонун қабул қилинди. СССР Министрлар Советининг махсус қарорида аҳолига сотиш учун мебеллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш чоралари белгилаб берилди; умумий овқатланишни янада ривожлантириш, аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Ана шуларга биноан, республикада аҳолининг маданий-маиший эҳтиёжларини қондиришга қаратилган кўп ишлар қилинмоқда.

Лекин шундай бўлса ҳам, республикадаги мавжуд катта имкониятлардан ҳали тўла фойдаланилмаётир ва маданий-маиший хизмат кўрсатиш даражаси аҳолининг ўсиб бораётган талабларидан орқада қолмоқда.

Шаҳарларда ҳам, қишлоқ жойларда ҳам уй-жой қурилиши кенг авж олдирилганлигига қарамай, меҳнаткашларни уй-жой билан таъминлаш энг кескин проблемалардан бири бўлиб қолмоқда. Кўпгина министрликлар, халқ хўжалиги кенгашлари, меҳнаткашлар депутатлари, область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари уй-жой қурилиши иши билан қониқарсиз шуғулланмоқдалар. Мавжуд уй-жой фонди суст ремонт қилинмоқда, давлат томонидан шу ишлар учун берилаётган маблағлардан бошқа мақсадларда фойдаланилмоқда.

Коммунал хўжалик жиддий равишда орқада қолмоқда. Бир қанча шаҳарлар ва район марказларида водопроводлар, электростанциялар йўқ, ҳаммомлар ва бошқа коммунал-маиший корхоналар етарли эмас, аҳоли яшайдиган пунктларни обод қилиш ва кўкаламзорлаштиришга лозим даражада эътибор берилмаётир.

Соғлиқни сақлаш, халқ маорифи ишларида, республика меҳнаткашларига маданий хизмат кўрсатиш соҳасида ҳам кўпгина жиддий камчиликлар бор.

Савдо-сотиқни ривожлантириш даражаси ҳам қўйилган вазифалардан орқада қолмоқда. Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув ва уларнинг жойлардаги органлари аҳолининг молларга бўлган талабларини яхши ўрганмаётирлар ва савдо-сотиқни айниқса узоқ жойлардаги районларда ва қишлоқларда қониқарли равишда ташкил этмаётирлар. Савдо ташкилотларининг складларида энг зарур моллар мавжуд бўлгани ҳолда, айрим магазинларда шундай молларни сотишда узилишлар бўлишига йўл қўйилмоқда.

Ўзбекбирлашув қишлоқ хўжалик маҳсулотларини комиссион тартибда олиб сотишни ривожлантирмоқ учун мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланмаётир.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, маҳаллий саноат, хунармандчилик кооперацияси ва матлубот кооперацияси аҳолига маиший хизмат кўрсатиш масалалари билан мутлақо қониқарсиз шуғулланмоқдалар. Маиший хизмат кўрсатиш корхоналари етарли эмас.

Аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш ишидаги жиддий камчиликлар шунинг натижасида рўй бермоқдаки, министрликлар ва идоралар, шунингдек меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район советларининг ижроия комитетлари коммунал-маиший корхоналарнинг, савдо ва маданий-оқартув муассасаларининг, соғлиқни сақлаш ва социал-таъминот муассасаларининг ишларига ҳали ҳам етарли даражада эътибор бермаётирлар, меҳнаткашларнинг талабларини тўлароқ қондириш соҳасида уларга нисбатан етарли равишда талабчан эмаслар.

Шу билан бирга маҳаллий Советлар аҳоли яшайдиган пунктларни обод қилиш, уларнинг санитария ҳолатини яхшилаш ва озода сақлаш, турмуш маданиятини ошириш ҳамда меҳнаткашларнинг турмуш ва маишатини яхшилашга қаратилган бошқа масалаларни ҳал этишда аҳолининг ташаббусини етарли даражада кучайтирмаётирлар.

Аҳолига маданий-маиший хизматни янада яхшилаш мақсадида Ўзбекистон ССР Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, Меҳнаткашлар депутатлари область, район, посёлка ва қишлоқ Советлари ижроия Комитетларига, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва идораларнинг, саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналари ҳамда ўқув юртларининг раҳбарларига, колхозларнинг правлениеларига ва матлубот кооперацияси ҳамда хунармандчилик кооперацияси ташкилотларига мавжуд камчиликларни тугатиш, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш чораларини кўриш вазифаси юклансин.

2. Аҳолини обод уй-жойлар билан таъминлаш энг муҳим вазифа деб ҳисобланиб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, республика министрликлари ва идораларига бутун уй-жой қурилиши ишини қатъиян яхшилаш ва уларни фойдаланишга топшириш планларининг ҳеч сўзсиз бажарилишини таъминлаш вазифаси юклансин.

Шу мақсадда қурилиш ишларини яхши уюштириш, қурилишларни техника ҳужжатлари билан таъминлаш, ер участкаларини ўз вақтида ажратиб бериш, индустриализация методларини кенг жорий қилиш чоралари кўрилсин, токи, қурилиш завод шароитида ясалган блоклар ва деталлардан машиналар ёрдамида йиғиш ва монтаж қилишдан иборат машиналаштирилган қурилишга айлантирилсин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларига шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган пунктларни, колхоз ва совхоз посёлкаларини планлаштириш ва қуриш лойиҳаларини 1959—1961 йиллар давомида ишлаб чиқиш чораларини кўриш топширилсин. Қурилишнинг сифатига айниқса эътибор берилсин, қурилишнинг қимматини арзонлаштириш ва материаллардан тежаб фойдаланиш учун кенг кураш олиб борилсин.

Уй-жой қурилишини кенгайтириш соҳасида меҳнаткашларнинг ташаббуси бутун чоралар билан қўллаб-қувватлансин ва ривожлантирилсин.

Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Советлари ижроия комитетларига меҳнаткашларнинг якка тартибда уй-жой қуриш учун участкалар ажратиб бериш тўғрисидаги аризаларини қондириш чораларини кўриш топширилсин.

Меҳнаткашлар депутатлари область ва шаҳар Советлари ижроия комитетларига якка тартибда уй-жой қуриш учун ажратилган массивларни обод қилишга доир зарур ишларни бажаришни таъминлаш, шу мақсадда водопроводлар ва канализация ўтказиш, уларни электрлаштириш, радиолаштириш, йўллар ва йўлкаларга тош ва асфальт ётқизиш, ана шу массивларда яшовчи аҳолига маданий ва савдо хизматини яхшилашни таъминлаш топширилсин.

Уй-жой қурилиши кооперативлари меҳнаткашларнинг шахсий жамғармаларини уй-жой қурилишини ривожлантиришга жалб этишда катта роль ўйнашлари керак. Меҳнаткашлар депутатлари область ва шаҳар Советлари ижроия комитетларига шаҳарларда ва шаҳар типидаги посёлкаларда кўп квартирали иморатлар қуриш учун уй-жой қурилиши ва дача қурилиши кооперативларининг ривожлантирилишига ҳар томонлама ёрдам бериш вазифаси юклансин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қуйидаги масалаларни кўриб чиқиш топширилсин:

санитария техникаси, темир-терсак буюмлар ишлаб чиқаришни, колхозларда якка тартибдаги уйлар қуриш эҳтиёжларини таъминламоқ учун эшик ва деразалар ясашни кенгайтириш масаласи:

маҳаллий бинокорлик материалларидан ва жумладан қамиш ва қамишдан ясалган буюмлардан қурилишда кенг фойдаланиш масаласи.

Маҳаллий Советлар ижроия комитетларига уй-жой фондининг аҳволи ва ўз вақтида ремонт қилинишини устидан доимий контроль қилиб туриш топширилсин.

Узпромсоветга ва область ҳамда шаҳар Советлари ижроия комитетларига ҳамма шаҳарларда меҳнаткашларнинг уй-жойларини ремонт қилиб берадиган ремонт-қурилиш бригадалари ташкил этиш масаласини бир ой муддат ичида кўриб чиқиш вазифаси юклансин. Ўзбекистон ССР Госплани ана шу бригадаларни зарур материаллар билан таъминлаш масаласини кўриб чиқсин.

3. Аҳоли яшайдиган пунктларни обод қилиш ва кўкаламзорлаштириш ишларини кучайтириш — барча совет ва хўжалик ташкилотларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин. Ҳозирги вақтда бу соҳада ўтказилаётган тадбирлар қўйилган вазифаларга ва мавжуд имкониятларга мувофиқ эмас. Маҳаллий Советларнинг ободончилик ва кўкаламзорлаштириш ишидаги асосий камчилиги шуки, улар бу ишда совет кишиларининг активлиги ва ташаббускорлигига таянмаётирлар, ҳолбуки, совет кишилари шаҳар ва қишлоқларимизнинг йил сайин яхши ва обод бўлишидан жуда манфаатдордирлар.

4. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига республиканинг ҳамма шаҳарлари ва район марказларини ичар сув билан ва электр қуввати билан таъминлаш юзасидан қўшимча тадбирларни икки ой ичида кўриб чиқиш ва тасдиқлаш вазифаси топширилсин. Бу соҳада ана шу ишларни амалга оширишнинг етти йиллик планда мўлжалланган муддатларини бирмунча қисқартириш кўзда тутилсин.

5. Ўзбекистон ССР "Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советлари ижроия комитетларига колхозлардаги мавжуд электростанцияларнинг ишларини яхшилаш, янги электростанциялар қуриш ва колхозларни давлат электр шохобчаларига улаш вазифаси юклансин, токи яқин йиллар ичида республикадаги барча колхоз ва совхозлар тўла равишда электрлаштирилсин.

6. Олий Совет колхозлардаги бутун қурилиш ишларини қатъиян яхшилаш — қурилиш механизмлари, транспорт билан таъминланган ва ўзларининг қурилиш базалари ҳамда бинокорлик материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналари, малакалик кадрлари бўлган колхозлараро қурилиш ташкилотларини кенг равишда ташкил этиш асосида таъминланиши мумкин деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига ва Узглавсельстройга, меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советлари ижроия комитетларига республикада колхозлараро қурилиш ташкилотларини тузишда Украина ССРдаги колхозларнинг қимматли тажрибаларидан кенг фойдаланиш вазифаси юклансин.

Министрлар Советига колхозлараро қурилиш ташкилотларининг структураси ва уларга раҳбарлик қилиш масаласини кўриб чиқиш топширилсин.

Госплан колхозлараро қурилиш ташкилотларини зарур бинокорлик материаллари билан таъминлашни кўзда тутсин.

7. Аҳолига маданий-маиший хизматни яхшилаш масаласи ана шу ишда аҳолининг ўзини кенг қатнаштирмай туриб ҳал этилиши мумкин эмаслигини кўзда тутиб, Ўзбекистон ССР Олий Совети санитария маданиятини юксалтириш учун, соғлом ҳаёт учун, уй-жойларнинг тозалиги учун ва аҳоли яшайдиган ҳар бир пункт, ҳар бир саноат корхонаси, ҳар бир колхоз, совхоз, ҳар бир дала шийпонининг ободонлиги учун умумхалқ юришини ривожлантириш зарур деб ҳисоблайди. Маҳаллий Советлар ана шу ватанпарварлик ҳаракатига бошчилик қилишлари, бу ишда аҳолига ҳар томонлама ёрдам ва кўмак беришлари лозим.

8. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларига қуйидаги ишларни бажариш топширилсин:

а) аҳолига медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилаш чораларини кўриш;

б) юқумли касалликларни тугатишга қаратилган даволаш-профилактика ва санитария-эпидемик тадбирларни кенг равишда амалга оширишни таъминлаш;

в) қишлоқлардаги медицина муассасалари шохобчаларини 3—5 йил ичида кенгайтириш ва уларни малакали кадрлар билан таъминлаш ҳамда улар учун уй-жой-маиший шароит вужудга келтириш.

9. Республикада санаторий-курортларда даволаш етарлик даражада ривожлантирилмаган деб ҳисоблаб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига янги санаторийлар, дам олиш уйлари ва экскурсия базалари ташкил этиш ва борларини кенгайтириш, бунинг учун республиканинг Бўстонлиқ ва Паркент районларидаги, Самарқанд областининг Омонқўтон, Юқори чинор, Шарлақ, Бахмал деган жойларидаги, Наманган областидаги Чодак, Гова, Чортоқ деган жойларидаги, Бухоро ва Хоразм областларининг тузли кўлларидаги, Фарғона областининг Водил районидаги ва шу сингари жойлардаги жуда бой табиий ва иқлим шароитларидан фойдаланиш планини тасдиқлаш вазифаси топширилсин.

Санаторийлар, курортлар ва дам олиш уйлари шохобчаларини кенгайтириш учун бу ишга кооператив ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг маблағлари кенг жалб этилсин.

10. Колхозларда яқин 2—3 йил ичида етарлик миқдорда туғруқхоналар, болалар яслилари ва болалар боғчалари ташкил этиш зарур деб ҳисоблансин.

Меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советлари ижроия комитетлари бу масалани колхозчиларнинг йиғилишларида муҳокама қилиш ва колхозлараро қурилиш усулини кенг қўлланган ҳолда даволаш муассасалари ва болалар муассасаларини ташкил этиш планини ишлаб чиқишда колхозларга зарур ёрдам кўрсатиш вазифаси юклансин.

11. Етти йиллик планда касалхоналар, туғруқхоналар, поликлиникалар, амбулаториялар, болалар яслилари ва бошқа медицина муассасалари қурилишнинг катта программаси кўзда тутилганлигини назарда тутиб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, Соғлиқни сақлаш министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари область Советлари ижроия комитетларига мазкур медицина муассасаларини қуриш устидан доимий контроль ўрнатиш вазифаси топширилсин. Бутун жамоатчиликнинг эътибори бу вазифани ҳал этишга қаратилиши лозим.

12. Тошкент шаҳрида бир қанча йирик идоралар биноларининг даволаш муассасалари ихтиёрига топширилганлиги маъқуллансин.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига касалхоналар, болалар яслилари ва болалар боғчалари очиш учун энг кўп миқдорда идора бинолари ажратиб бериш мақсадида бу йўлда кенгаш олиб бориш топширилсин.

13. Эркак ва аёл колхозчилар қариб қолган ва меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганларида уларни моддий жиҳатдан таъминлаш меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг муҳим ишидир. Кексайиб қолган эркак ва аёл колхозчилар учун колхозларда уйлар ва колхозлараро уйлар ташкил этишга кенг равишда киришиш, колхозларнинг ўзаро ёрдам кассалари қишлоқ хўжалиги артеллари аъзоларини пенсиялар билан таъминлаш соҳасида олиб бораётган ишларида уларга доимий ёрдам кўрсатиши зарур.

14. Маданият министрлигига, радио эшиттириш ва телевидение комитетига ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига, хусусан қишлоқлардаги маданий-оқартув муассасаларининг ишларини кескин суратда яхшилаш вазифаси топширилсин.

Маданият уйлари, клублар ва кутубхоналар оммавий-сиёсий ва маданий-оқартув ишлари олиб бориладиган, фан муваффақиятлари ва ишлаб чиқариш илғорларининг тажрибалари пропаганда қилинадиган базалар бўлиб қолиши керак.

15. Аҳолига савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш мақсадида:

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигига ва Ўзбекбирлашувга халқ истеъмоли моллари сотишни яхшилаш, аҳолининг талабларини кун сайин ўрганиш, саноат корхоналарига нисбатан талабчанликни ошириш, саноат корхоналарининг молларни зарур ассортиментда ва сифатли қилиб етказиб беришларига эришиш вазифаси юклансин. Харидорларга юксак даражада маданий хизмат кўрсатиш, савдо-сотиқдаги янги прогрессив методларни ҳар томонлама жорий қилиш таъминлансин. 1959—1965 йилларда 4500 магазин ва дўкон ҳамда 3000 та умумий овқатланиш корхоналари қурилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига ва меҳнаткашлар депутатлари область ҳамда район Советлари ижроия комитетларига сабзавот ва картошка етиштиришни 1960—1961 йилларда республика аҳолисининг талабини тўла равишда қондирадиган даражага етказиш вазифаси юклансин.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигига шаҳарларда сабзавот ва мева савдосини яхшилаш, шунингдек сут маҳсулотлари сотишни яхши йўлга қўйиш чораларини кўриш топширилсин.

Савдо министрлигига, Ўзбекбирлашувга ва область Советлари ижроия комитетларига ёпиладиган ноннинг сифатини яхшилаш ва унинг хилларини кўпайтириш, хусусан миллий нон-булкаларни кўпайтириш, шунингдек тортиб — ўраб қўйилган озиқ-овқат моллари ишлаб чиқаришни таъминлайдиган махсус чоралар кўриш вазифаси юклансин.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларига саво-сотиққа раҳбарликни кучайтириш, савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг шохобчаларини кенгайтиришда савдо ташкилотларига ҳар томонлама ёрдам бериб туриш ҳамда савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг иши устидан контролни амалга оширишда меҳнаткашларни кенг қатнаштиришни таъминлаш вазифаси юклансин.

16. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, Халқ хўжалиги кенгашларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига ва меҳнаткашлар депутатлари область ҳамда шаҳар Советлари ижроия комитетларига халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, бу молларнинг сифатини яхшилаш ва ишлаб чиқарилаётган молларнинг хилини тўхтовсиз янгилаб бориш учун доим чоралар кўриб туриш вазифаси юклансин; мебеллар ва хўжалик ҳамда рўзғор буюмлари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга ва уларнинг сифатини яхшилашга алоҳида эътибор берилсин.

17. Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, меҳнаткашлар депутатлари, область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларига, министрликларга бошқармаларга ва Халқ хўжалиги кенгашларига маиший хизмат кўрсатишнинг ҳамма турлари билан яқин 2—3 йил ичида аҳолини ҳамма жойда таъминлаш учун меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш чораларини кўриш вазифасини топширади. Кийим-кечак ва оёқ кийимларини тикиб ва ремонт қилиб берадиган ательелар, велосипед ва мотоциклларни, мебель, телевизорларни, радиоприёмникларни ва бошқа рўзғор буюмларини ремонт қилиб берадиган устахоналар ҳамда корхоналар шохобчалари кенгайтирилсин. Кийимларни кимёвий тозалаб берадиган корхоналар ва кирхоналар шохобчалари, рўзғор ва маданий-маиший буюмларни аҳолига ижарага бериб турадиган пунктлар кўп ташкил этилсин. Аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар ишининг маданияти оширилсин ва улар бажараётган ишларнинг сифати яхшилансин ҳамда маиший хизмат кўрсатиш учун тўланадиган ҳақ миқдорининг камайтирилишига эришилсин.

Ҳар бир колхоз колхозчиларга маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, кийим-кечак ва пойафзални тикиб ва ремонт қилиб берадиган устахоналар, сартарошхоналар, рўзғор буюмларини ремонт қилиб берадиган устахоналар ташкил этиш имкониятига эгадир. Шу муносабат билан Қишлоқ хўжалик министрлигига ва меҳнаткашлар депутатлари область ҳамда район Советлари ижроия комитетларига бу масалани колхозчиларнинг умумий йиғилишлари муҳокамасига қўйиши ва колхозларда маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар қуришни кенг ривожлантириш чораларини кўриш вазифаси юклансин.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг ишини доим контроль қилиб туришлари керак. Жамоатчилик контроли меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатиш маданиятини юксак даражага кўтариш учун курашни кучайтиришга, устахоналарнинг намунали ишлашига ва уларнинг ишидаги камчиликларни йўқотишга қаратилиши керак.

18. Министрлар Советига аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналар учун оммавий касбдаги кадрлар — тикувчилар, бичувчилар, этикдўзлар, рўзғор буюмларини ремонт қиладиган усталар, бинокорлар ва бошқа касблардаги кадрлар тайёрлашни ташкил этиш масаласини кўриб чиқиш топширилсин.

19. Алоқа министрлигига қишлоқ аҳолисига алоқа воситаларининг ҳамма турлари билан хизмат кўрсатишни қатъий равишда яхшилаш, газета ва хатларни ўз вақтида етказиб бериб туришни таъминлаш вазифаси юклансин.

* * *

Аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни доим яхшилаб бориш — республикадаги давлат ва жамоат ташкилотларининг энг муҳим ишидир. Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети маданият, соғлиқни сақлаш, саноат, коммунал хўжалик, савдо, умумий овқатланиш ходимларини, барча меҳнаткашларни КПСС XXI съездининг халқ моддий фаровонлигини ва маданий турмуш савиясини янада оширишга қаратилган тарихий қарорларини муваффақиятли суратда амалга ошириш учун зўр ғайрат билан кураш олиб боришга чақиради.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

1959 йил 21 май, Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР колхозлари ва совхозларида алмашлаб экишни жорий этиш ва ўзлаштириш тўғрисида

Қ О Н У Н

Ўзбекистон ССР Конституциясига мувофиқ, республикадаги ер ва сувлар давлат мулкидир.

Колхозлар ва совхозларга фойдаланиш учун берилган ер ва сувдан социалистик хўжалик системасини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, жамоат бойликларини кўпайтириш, меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини тўхтовсиз ошира бориш мақсадларида фойдаланилиши лозим.

Колхозлар ва совхозлар ўз хўжаликларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришни, маҳсулот единицасига энг кам меҳнат ва маблағ сарфлаган ҳолда, қишлоқ хўжалигидаги ерларнинг ҳар 100 гектаридан энг кўп миқдорда маҳсулот олишни кўзда тутадиган перспектив ва йиллик планлар асосида олиб боришлари зарур.

Қишлоқ хўжалиги ишларини олиб боришнинг илмий жиҳатдан асосланган системаси, бу системанинг муҳим қисми бўлган алмашлаб экиш — колхозлар ва совхозларнинг ишлаб чиқариш фаолиятига асос қилиб олиниши лозим.

Колхозлар ва совхозлар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг асосий воситаси бўлган ердан мақсадга мувофиқ равишда ва тежаб-тергаб фойдаланишни таъминлашлари керак. Шу мақсадда колхозлар ва совхозлар қуйидаги ишларни бажаришлари зарур:

— Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида ернинг ҳосилдорлигини систематик равишда ошира бориш ва янги ерларни ўзлаштириш;

— агротехника ва ирригация-мелиорация тадбирлари комплексини қўлланиш ва илғорлар тажрибаси ҳамда фан ютуқларини ишлаб чиқаришда жорий қилиш йўли билан пахта, беда, маккажўхори ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилини ошириш, боғлар, токзорлар, пичанзорлар ва ўтлоқларнинг маҳсулдорлигини ошириш;

— мелиорация, тупроқни сақлаш, далаларни тўсиш ва сувни қўриқлаш мақсадида ўтқазилган дарахтларни ҳимоя қилишни, парвариш қилишни таъминлаш, дарахтлар ўтқазиладиган майдонларни кенгайтириш ва аҳоли яшайдиган пунктларни кўкаламзорлаштириш;

— бегона ўтларга, қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандаларига ва касалликларига қарши кураш юзасидан зарур тадбирларни қатъият билан бажариш.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети барча колхоз ва совхозларда алмашлаб экишни жорий қилиш — қишлоқ хўжалигини ва айниқса пахтачиликни янада ривожлантириш, деҳқончилик маданиятини ошириш соҳасидаги энг муҳим тадбирларнинг бири деб ҳисоблайди.

Лекин шунга қарамай, кейинги йилларда республика, маҳаллий совет ва қишлоқ хўжалик органлари, кўпгина колхоз ва совхозлар ҳеч қандай асос бўлмаган ҳолда алмашлаб экишни ўзлаштириш масаласи билан шуғулланмай келдилар. Пахтачиликни ривожлантиришда асосий эътибор пахта майдонларини кенгайтиришга қаратилди, социалистик деҳқончиликнинг асосий вазифаси бўлган пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини оширишга эса етарли эътибор берилмади. Бу ҳол чорвачиликнинг ривожлантирилишига ҳам халақит берди.

Алмашлаб экишни ғоят катта давлат аҳамиятига эга бўлган иш деб ҳисоблаб, Ўзбекистон ССР Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. Белгилаб қўйилсинки, колхоз ва совхозларга берилган барча ерларда 1965 йилгача тўғри алмашлаб экиш жорий этилиши ва ўзлаштирилиши ҳамда ердан ана шу алмашлаб экишга қаттиқ риоя қилган ҳолда фойдаланилиши лозим.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига хўжаликнинг конкрет шароитларига ҳамда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш юзасидан белгиланган топшириқларга асосланиб, алмашлаб экишни жорий қилиш муддатлари ва тартибини, шунингдек алмашлаб экиш схемаларини кўриб чиқиш ва белгилаш топширилсин.

2-модда. Колхоз ва совхозлар қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантириш юзасидан перспектив ва йиллик планларни белгиланган алмашлаб экишни жорий қилишни эътиборга олиб, ишлаб чиқишлари зарур.

3-модда. Жорий қилинган алмашлаб экишни бузиб колхоз ва совхозларнинг ерларини саноат, транспорт ва бошқа давлат эҳтиёжлари учун олиш фақат республика Министрлар Советининг рухсати билангина амалга оширилиши мумкин.

4-модда. Жорий этилган алмашлаб экишнинг бузилишига йўл қўймаслик мақсадида Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, Ўзбекистон ССР Статистика бошқармасига ва уларнинг жойлардаги органларига ҳақиқатда фойдаланилган ерларни ҳар йили текшириб туриш ҳамда алмашлаб экишни бузган колхоз ва совхоз раҳбарларини ва агрономларини белгиланган тартибда жавобгарликка тортиш масаласини қўйиш вазифаси юклансин.

5-модда. Алмашлаб экишни бузишда айбдор бўлган кишилар интизом жазосига, алмашлаб экиш қасддан бузилган ҳолларда эса жиноий жавобгарликка тортилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

1959 йил 21 май, Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Ўзбекистон ССРнинг маъмурий-территориал бўлинишидаги баъзи ўзгаришлар ҳақидаги фармонларини тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг қуйидаги фармонлари тасдиқлансин:

1959 йил 23 апрелдаги «Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Мирзачўл ерларининг бир қисмини Ўзбекистон ССРдан Тожикистон ССР составига ўтказиш тўғрисидаги» 1958 йил 18 август фармонига қўшимчалар киритиш тўғрисида».

1959 йил 25 апрелдаги «Тошкент ва Самарқанд областлари ўртасидаги маъмурий чегарани қисман ўзгартириш тўғрисида».

1959 йил 25 апрелдаги «Калинин ва Тошкент районларини бирлаштириш тўғрисида».

1959 йил 25 апрелдаги «Андижон областининг Сталин, Чинобод ва Олтинкўл районлари ўртасидаги маъмурий чегараларни қисман ўзгартириш тўғрисида».

1959 йил 18 майдаги «Наманган областидаги Чортоқ ва Янгиқўрғон районларини бирлаштириш тўғрисида».

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

1959 йил 21 май, Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар Жиноят Қонунлари Асосларининг 47-моддасини судларда қўлланиш тўғрисида»ги Фармонини тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1959 йил 3 апрелдаги «ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикалар Жиноят Қонунлари Асосларининг 47-моддасини судларда қўлланиш тўғрисида»ги Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

1959 йил 21 май. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Ш. У. Усмоновни Ўзбекистон ССР Олий Суди Раисининг ўринбосари қилиб сайлаш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Шерали Усмонович **Усмонов** Ўзбекистон ССР Олий Суди Раисининг ўринбосари қилиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

1959 йил 21 май, Тошкент шаҳри.

СССР ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ УЧИНЧИ СЪЕЗДИ

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Ҳ. Ғулом (Ўзбекистон) совет ва чет эл Шарқи ёзувчиларининг бирдамлиги ўсиб бораётгани тўғрисида тўлқинланиб гапирди. Амударё ёки Қора денгиз, Аракс ёки Ҳимолий тоғлари Совет шарқи адабиётини чет эл шарқи адабиётидан ажратиб турадиган вақт ўтиб кетди, — деди Ҳ. Ғулом. — Шунинг учун ҳам биз бу ерда қувониб айтишимиз мумкинки, Совет Иттифоқи ёзувчиларининг иккинчи ва учинчи съездлари ўртасидаги давр ҳар иккала Шарқ адабиётларини бир-бирига яқинлаштиришнинг жуда самарали даври бўлди. Ҳиндистон ва Хитойнинг, Корея ва Цейлоннинг, Япония ва Вьетнамнинг, Эрон ва Афғонистонинг, Покистон ва Араб Шарқининг ҳозирги ёзувчилари тинчлик ва халқлар қардошлиги учун умумий курашда бизнинг яхши дўстларимиз бўлиб қолдилар. Совет ёзувчиларининг асарларини чет элардаги китобхонлар ўқийдиган асарлар бўлиб қолгани каби, уларнинг китобларидан ҳам бизлар баҳраманд бўлиб қолдик. Ўртоқ Ҳ. Ғулом Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Тошкент конференциясининг Шарқ халқлари дўстлигини мустаҳкамлашдаги аҳамияти ҳақида гапириб, қадимий цивилизация ва маданият ворисларини — совет ва чет эл ёзувчиларини бир-бирига яқинлаштириш йўлида қўйилаётган янги қадамларни кўрсатувчи фактларни айтиб берди. Лазар Силичи (Албания), М. Аликата (Италия), Ангелос Терзакос (Греция), Муҳаммад Маҳдий Алжавоҳари (Ироқ), Эрдэне Батин Оюун (Мўғулистон Халқ Республикаси) сўзга чиқиб, съездни табрикладилар.

Қисқа танаффусдан кейин съезднинг эрталабки мажлиси яна бошланди. Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян Н. А. Муҳитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрушчев, П. Н. Поспелов, А. Н. Косигин, Д. С. Полянский ўртоқлар ҳукумат ложаларига кириб келишлари билан гулдурос қарсаклар янграб кетди.

Н. Тихоновга сўз берилади. У, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг СССР ёзувчилари учинчи съездига табригини ўқиб эшиттиради. Бу табрикда партия ёзувчиларни халқ учун, халқнинг бахт-саодати учун яшашга ва ишлашга чақиради. Ёзувчининг олий бурчи мана шудир, — дейилади табрикда. КПСС Марказий Комитетининг табригини съезд қатнашчилари узоқ давом қилган қизғин қарсаклар билан кутиб олдилар. Табрикнинг охирида совет ёзувчиларининг янги катта ижодий муваффақиятлар қозонишларига қаттиқ ишонч билдирилади.

Сўнгра сўз КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчевга берилади. Қизғин овация билан кутиб олинган ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг бу нутқи — ҳозирги замонни адабиётда акс эттиришнинг, коммунизм қураётган кишининг қаҳрамонона образини бадиий асарларда кўрсатиб беришнинг муҳим ижодий масалаларини айтиб берган ва ёзувчилар билан дилкаш суҳбатдан иборат бўлган бу нутқ съезд қатнашчиларини чуқур тўлқинлантирди. Ўртоқ Н. С. Хрушчев нутқи қизғин, давомли қарсаклар билан кўп марта бўлиниб турди.

Сўнгра сўзга чиққан ёзувчи А. Корнейчук делегатлар ва меҳмонларнинг гулдурос қарсаклари остида съезд номидан Н. С. Хрушчевга яхши сўзлар айтганлиги ва кўп миллатли совет ёзувчиларига билдирган истаклари учун қизғин ташаккур изҳор қилди ва Н. С. Хрушчевни «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти билан мукофотланганлиги билан қутлади.

Раислик қилувчи докладлар юзасидан 87 киши сўзга чиққанлигини айтди. Музокаралар тўхтатилсин деган таклиф қабул қилинади.

23 майда съезднинг охирги мажлиси бўлади.

* * *

СССР ёзувчиларининг учинчи съезди 23 майда ўз ишини тамомлади. Съезд минбаридан мамлакатимиздаги барча иттифоқчи ва автоном республикалар, ўлка ва областларнинг ёзувчилар ташкилоти вакилларидан иборат 87 нотиқ сўзга чиқди. Уларнинг мамлакатимизда коммунистик қурилишда совет адабиётининг ролини ошириш ҳақидаги ғамхўрлик билан суғорилган нутқлари ҳаяжон билан янграб эшитилди.

Съезд СССР Ёзувчилар союзининг раҳбар органларини сайлади.

СССР Ёзувчилар союзи марказий ревизия комиссиясининг доклади ҳамда СССР Ёзувчилар союзининг устави съезд томонидан сайланган комиссия киритган баъзи ўзгартишлар билан тасдиқланди.

Съезд А. Сурковнинг «Коммунистик қурилишда совет адабиётининг вазифалари» ҳақида қилган доклади юзасидан резолюция қабул қилди.

Съезднинг охирги мажлисида Е. А. Фурцева ва П. Н. Поспелов ўртоқлар ҳозир бўлдилар.

Ёзувчилар съезди бу ерда ҳозир бўлганларнинг давомли қарсаклари остида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитетига табрикнома қабул қилди. (ТАСС).

Илғор хўжаликларда давлатга пилла топшириш плани бажарилди

ВЕРХНЕ-ВОЛИНСК. Кеча райондаги Максим Горький номли колхоздан хуш хабар олинди. Ўзларига берилган топшириқни шараф билан ўтаган колхоз пиллачилари ажойиб натижаларга эришдилар. Улар давлатга пилла топшириш планини муддатидан илгари 101,1 процент бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Бу — меҳнатда эришилган дастлабки муваффақият, ана шунга яхши тушунган колхоз пиллачилари янада ғайрат билан ишлаб, қолган пилла ҳосилини сира нобуд қилмай йиғиб олиб, мажбуриятни ҳам ортиғи билан бажариш учун астойдил курашмоқдалар.

* * *

КАЛИНИН. Собир Раҳимов номли колхоз аъзолари 85 қути ипак қуртидан давлатга 3800 килограмм пилла топшириш мажбуриятини олган эдилар. Улар ўз аҳдларининг уддасидан чиқиш учун социалистик мусобақа асосида ҳалол меҳнат қилдилар. Қуртларни агротехника қоидалари асосида ўз вақтида тўйдириб боқдилар. Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти (М. Маъмуров, Т. Орипов ўртоқлар) пиллачиларнинг унумли меҳнат қилиб, яхши натижаларга эришишлари учун барча қулай иш шароитларини яратиб бердилар. Ана шуларнинг ҳаммаси колхоз пиллачиларининг катта муваффақиятни қўлга киритишларига имконият берди. Кеча колхоз бўйича давлатга 3 минг 800 ўрнига 4 минг 424 килограмм пилла топширилганлиги ҳақида қувончли хабар олинди. Пиллачилар ҳар қути ипак қуртидан 150 килограммдан ҳосил топширишга аҳд қилганлар. Улар ҳеч шубҳасиз бу аҳдларининг уддасидан чиқадилар.

Қурт боқишда жадал усулларни кенг қўлланган Раҳима Бобоева бошлиқ звено аъзолари ҳар қути ипак қуртидан 85,5 килограммдан, Салима Ёқубова бошлиқ звено аъзолари 85 килограммдан ҳосил йиғиб олиб, планларини 175 — 180 процентдан бажардилар. Назми Халилова бошлиқ звено аъзолари эришган муваффақиятлар ҳам мақтовга лойиқ. Илғор қурт боқувчилардан Дилором Содиқова, Раъно Сайфуддиновалар ҳар қути ипак қуртидан 90 — 95 килограммдан пилла топшириб, ўзаро мусобақада ғолиб чиқдилар.

Колхоз аъзолари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб планда ташқари яна 30 процент пилла топшириш мажбуриятини олдилар.

Райондаги Сталин номли колхоз аъзолари ҳам шу кунларда хирмон кўтариб, давлатга пилла ҳосили топширишни барвақт тамомлаш учун курашмоқдалар.

* * *

МИРЗАЧЎЛ. «Мирзачўл» совхози пиллачилари ҳам яхши натижаларга эришдилар. Улар район бўйича биринчи бўлиб, давлат планини ошириб бажардилар. Йиллик планнинг 125 процент адо этилиши совхоз ишчиларининг бу соҳада эришган катта ютуқларидан ҳисобланади. Совхозда давлатга пилла топшириш ҳозир ҳам қизғин давом этмоқда.

КОМПЛЕКС МЕХАНИЗАЦИЯ — ПАХТАЧИЛИКНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ШАРТИ

Пахта териш машинасини бошқаришни пухта эгаллайлик!

Ёш механизаторлар ва трактор-далачилик бригадалари бошлиқларининг областъ кенгашидан

Суратда: кенгаш қатнашчилари танаффус вақтида ўзаро суҳбатлашмоқдалар. В. Салов фотоси.

Яқинда бўлиб ўтган область ёш механизаторлари, трактор-далачилик бригадаларининг бошлиқлари кенгашида ёшлар ўзларининг бу йилги вазифалари, ғўза парваришини қандай қилиб сифатли ўтказиш, пахта йиғим-теримига пухта тайёргарлик кўриш тўғрисида ўзаро маслаҳатлашиб олдилар.

Бу масала юзасидан область комсомол комитетининг секретари ўртоқ У. А. Абдураззоқов доклад қилди.

— Областимиз меҳнаткашлари бу йил давлатга 460 минг тонна пахта ҳосили етказиб бериш учун курашмоқдалар. Бу курашда биз комсомол-ёшлар, механизаторлар авангард бўлмоғимиз лозим, — деди у. — Чигит экишда, ҳозирги ишларни бажаришда ҳаммани қойил қолдириб, мўл ҳосилга пухта замин ҳозирлаётган ёшлар, механизаторлар кўп. Верхне-волинск районидаги Куйбишев номли колхоздан Тўйчиев, «Победа» колхозидан Кенжаев, «Фарҳод» совхозидан Йўляхшиев ўртоқлар шулар жумласидандир. Валентин Тюпконинг энг яқин сафдоши — 4-«Боёвут» совхозининг механизатори ўртоқ Насиб Бекиров бошлиқ трактор-далачилик бригадасининг аъзолари эса коммунистик меҳнат бригадаси номини олиб ишламоқдалар. Эндиликда бундай меҳнатсевар механизатор ёшларнинг сафи кенгайиб бормоқда.

Бироқ бизнинг ҳамма ердаги комсомол-ёшларимиз ҳам техникага яхши муносабатда бўлмайдилар. Шу туфайли ишда қатор камчиликларга йўл қўядилар. Яқинда областимизга келган андижонлик мусобақадошларнинг ўзаро текшириш бригадаси томонидан аниқланган нуқсонлар сўзимизнинг исботидир.

Бу йил биз, етиштириладиган ҳосилнинг кўпгина қисмини машинада териб оламиз, деб айтмоқдамиз. Шундай экан, бу ишга ҳозирдан тайёргарлик кўрайлик, биринчи навбатда техникани теримга пухта созлайлик. Областимиз бўйича 1485 та пахта териш машинаси бор. Бироқ механизаторларимиз, колхоз раҳбарларининг, совхоз дирекцияларининг масъулиятсизлиги туфайли бу машиналарнинг кўплари яроқсиз ҳолга келиб қолган. Мирзачўл район қишлоқ хўжалиги инспекциясининг сводкада кўрсатилишича, мавжуд 35 машина теримга тахт экан, деб ўйлаш мумкин. Афсуски, сводкадагина шундай. Текшириш натижасида бу машиналарнинг ҳаммаси универсаллардан ажратиб қўйилганлиги, деталлари етишмаслиги, занглаб, чанг босиб ётганлиги аниқланди.

Янгийўл районининг раҳбарлари пахта териш машиналаримизнинг ҳаммаси ўтган йили ремонтдан чиқариб, тахт қилиб қўйилган, бу йил қўл урмасак ҳам бўлади, деб ишонтиришган эди. Текширишда бу гапларнинг ҳам таги пуч эканлиги билиниб қолди. Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозида ҳам 16 та пахта териш машинаси яроқсиз ҳолга келиб қолган. Кўриниб турибдики, ҳали кўп жойларда пахта теришни машиналаштириш тўғрисида ваъдалар берилаётганлигига қарамай, агрегатларни тайёрлаш ишига эътиборсизлик билан қаралмоқда. Бунинг учун биринчи навбатда биз, механизаторлар айбдормиз.

Докладчи Қуйи Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози, 3-«Боёвут» совхози комсомол-ёшларининг кетмон ишлатмасдан ғўзани парваришлашга аҳд қилганликлари тўғрисидаги ташаббуслари, бу совхозлар комсомол-ёшларининг кўпчиликка ўрнак бўладиган ишлари тўғрисида гапириб, ёш механизаторларни улардан ўрнак олишга чақиради.

— Ўтган йили биз шундай фактларнинг ҳам гувоҳи бўлган эдик, — деб сўзида давом этди нотиқ, — баъзи бир бригадирлар пахтаси машинада теришга ажратилган ерга кузга бориб, механизаторларни қўйишмади. Шундай бригадаларга қўшни бўлган баъзи бригадирлар эса механизаторга кенг йўл бериб, машинаси билан пахта териб берганлиги учун унга раҳмат айтди. Нега шундай? Бунинг сабаби шуки, биринчи механизатор машинани ҳайдаш техникасини пухта эгалламаган, шунинг учун ҳам терим даврида у пахталарни тўкиб, кўсакларини эзиб юборган. Бундай механизаторни, албатта, бригадир ўз ерига киритмайди. Иккинчи механизаторнинг ютуғи шундаки, у ернинг паст-баландлигини, нишабини яхши билади, машинасини ишга тайёрлашдан олдин обдон текшириб, эҳтиётлик ва моҳирлик билан ҳайдайди. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, механизаторларимиз пахта териш машинасини ҳайдашни пухта эгалласалар, ҳамма ерда ҳам иш муваффақиятли бўлади.

Музокарада сўзга чиққанлар ҳам кўпроқ ана шу масала тўғрисида гапирдилар.

— Техникада гап кўп экан, — деди 1-«Боёвут» совхозининг моҳир механизатори тюпкочи Аҳмад Ўроқбоев, — буни мен ўтган йилги тажрибаларимдан синаб кўрдим. Бу йил 40 гектар ерда кетмон ишлатмасдан ғўза ўстирмоқдамиз. Ҳозир иккинчи парвариш қизғин бормоқда. Ҳар гектар ердан 36 центнердан ҳосил топшириш юзасидан олган мажбуриятни, албатта, бажарамиз. Пахтанинг кўп қисмини машинада терамиз.

Кенгаш қатнашчилари Верхне-волинск районидаги «Победа» колхози трактор-далачилик бригадасининг бошлиғи ўртоқ Кенжаевнинг иш тажрибаларини ҳам қизиқиб тингладилар.

Музокарада сўзга чиққан Бўка районидаги Тимирязев номли колхознинг механизатори Мария Ковалева, Мирзачўл районидаги Ленин номли колхоздан Султонов, Оққўрғон район комсомол комитетининг секретари Мустафо Раимқулов ва бошқа ўртоқлар ҳам пахта теримини машиналаштиришда механизаторларнинг роли бениҳоя катта эканлиги тўғрисида гапирдилар. «Ташсельмаш» заводининг директори ўртоқ Оттигашев ҳам сўзга чиқиб, пахта териш машиналарини бошқаришни механизаторлар пухта ўрганишлари зарур, деди.

Кенгаш охирида область партия комитетининг секретари ўртоқ Э. Шайхов нутқ сўзлади. Кенгаш ғўза парвариши соҳасидаги ишларни ҳар тарафлама яхшилаш, пахтани машина ёрдамида теришга пухта тайёргарлик кўришга қаратилган тадбирлар белгилади.

Н. РИХСИЕВ.

В. И. Лениннинг «Материализм ва эмпириокритицизм» номли асарига бағишланган илмий сессия

22 майда Тошкентдаги Олимлар уйида В. И. Лениннинг «Материализм ва эмпириокритицизм» номли асари босилиб чиққан куннинг эллик йиллигига бағишланиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг илмий сессияси очилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти, Ленин мукофоти лауреати Ҳ. М. Абдуллаев сессияни оча туриб, ижодий марксизмнинг гениал асари — В. И. Лениннинг «Материализм ва эмпириокритицизм» номли китоби — Коммунистик партиянинг назарий асосларини тайёрлашда ва ишчилар синфини ҳамда жамиятни коммунистик асосда қайта қуриш учун курашувчи барча меҳнаткашларни маънавий жиҳатдан қуроллантиришда ғоят катта роль ўйнади, деб таъкидлади. Ленин идеяларининг ҳаётбахш кучи совет фанининг буюк муваффақиятларини, шу жумладан Ўзбекистон олимларининг муваффақиятларини белгилаб берди.

Илмий сессия муҳокамасига тақдим этилган докладларда ҳозирги замон философиясининг асосий проблемалари кўтарилди. совет фанининг турли йўналишлари учун актуал аҳамиятга эга бўлган бир қанча масалаларга тўхталди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов Лениннинг диалектик материализмни ривожлантиришга бебаҳо ҳисса бўлиб қўшилган гениал асаридаги энг муҳим қоидаларни характерлаб берди. Ижодий марксизмнинг. философияда партиявийликнинг порлоқ намунаси бўлган бу асар, деди докладчи, бутун совет фанининг йўлини ёритиб келди ва ёритмоқда. Ўртоқ Мўминов Ўзбекистон олимларининг, чунончи философларнинг, ленинча улуғ таълимотнинг назарий асосларини янада ривожлантиришдаги вазифаларига батафсил тўхталди. У Ўзбекистон философлари олдида республикада фаннинг муваффақиятлари ва ютуқларини назарий жиҳатдан умумлаштириш, табиёт фани тарихини ўрганиш ва Ўрта Осиёнинг ўтмишдаги улуғ мутафаккирлари асарларини анализ қилиш соҳасида кўп ишларни қилиш вазифаси турганлигини таъкидлади.

Академиянинг вице-президенти С. В. Стародубцев ўз докладини ядро физикасини ривожлантиришда марксча-ленинча философиянинг ролига бағишлади. У атом тузилиши тўғрисидаги энг янги маълумотларга асосланиб, буржуа философиясининг бу фан муваффақиятларидан идеалистик назарияларни тарғиб қилиш учун фойдаланиш йўлидаги уринишлари тамомила асоссиз эканлигини кўрсатиб берди. Ҳозирги замон физикаси, деди докладчи, жаҳоннинг моддий бирлиги тўғрисида марксистик диалектика хулосаларининг тўғрилигини исботлайдиган янги муҳим далилларни келтиради.

Кўпгина совет олимларининг асарларида ҳар томонлама ишлаб чиқилган нисбат назарияси фазо ва вақт материянинг мавжуд бўлиши учун энг муҳим шарт бўлганлиги ҳақида ленинча қоиданинг қатъийлигини рад этиб бўлмайдиган қилиб тасдиқлайди. Шу нарса жуда характерлидирки, бу назария соҳасида ишлаётган бир қанча йирик буржуа олимлари идеалистик концепциялардан қайтиб, фактларнинг тазйиқи остида диалектик материализм позицияларига ўтмоқдалар. Сессияда физика-математика фанлари кандидати Раҳматулла Маллин ана шу ҳақда гапирди.

Республика Фанлар академиясининг академиги Ҳ. Ф. Фозилов ўз докладида, материя билан онгнинг бирлиги тўғрисида В. И. Лениннинг «Материализм ва эмпириокритицизм» номли китобида баён этилган қарашлар порлоқ суратда тасдиқлайди, деб кўрсатиб ўтди.

Техника фанлари доктори Ғ. Р. Раҳимов шу ҳақда гапириб, ҳозирги замон квант механикасини мисол қилиб кўрсатди.

Биология фанлари кандидати Я. Х. Тўрақулов биология фанининг катта муваффақиятларини философик умумлаштиришда В. И. Лениннинг «Материализм ва эмпириокритицизм» номли китобининг аҳамияти тўғрисида сессияда доклад қилди. Профессор Н. М. Мирошхина ўз докладида В. И. Лениннинг асари ҳозирги замон ревизионизмини фош қилишда ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини айтди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. А. Саримсоқов ҳам ўз сўзида Ленин идеяларининг ҳаётбахш кучи ҳақида гапирди.

Сессия олимларни марксизм-ленинизм назарияси соҳасида ўз билимларини оширишга, уни ўз амалий фаолиятларида янада зўр активлик билан қўллашга чақирди.

Сессия материалларини алоҳида китоб қилиб нашр этишга қарор қилинди. (ЎзТАГ).

УРТА ОСИЁНИНГ РОССИЯГА ҚЎШИБ ОЛИНИШИНИНГ ПРОГРЕССИВ ОҚИБАТЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ИЛМИЙ СЕССИЯ ОЛДИДАН

Ўрта Осиё тарихини ўрганишда рус шарқшуносларининг ҳиссаси

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшиб олиниши ўлканинг тарихини ўрганиш учун жуда кенг йўл очди. Подшо ҳукумати ўлкада ўз ҳукмронлигини ўрнатиш ва унинг бойликларидан янада кенг фойдаланиш мақсадида Ўрта Осиё ерларини ҳар томонлама ўрганишга мажбур бўлди. Россиянинг Ўрта Осиё билан бўлган бевосита алоқаси рус шарқшунос тарихчиларига Ўрта Осиёда яшаган энг қадимги халқлар, давлатлар, муҳим тарихий воқеалар билан шуғулланиб, улар ҳақида мавжуд бўлган асл манбаларни, тарихий ва археологик ёдгорликларни тўплаб, улар асосида йирик монографик асарлар ёзишга имкон берди. Рус шарқшуноси В. В. Григорьев грек, рум, эрон, ҳинд, хитой ва бошқа манбалар асосида «Скиф халқлари саклар ҳақида», «Грек-Бақтир подшолиги», «Улуғ Александрнинг Ғарбий Туркистонга юриши» каби монографик асарлар ёзиб, Ўрта Осиёнинг энг қадимги тарихини ўрганиш соҳасида йирик ҳисса қўшди. Бу йирик монографик асарлар Ўрта Осиё тарихчилиги учун бутунлай янгилик эди. Чунки Ўрта Осиё тарихчилиги Искандар ҳақидаги афсоналар, шоҳномадаги афсонавий подшолар урушидан ташқари қадимги тарихни билмас эди. Тарих Ўрта аср одатига биноан «одам ва ҳаво»дан бошланар, пайғамбарлар тарихи бўлиб давом этар ва кейинги ҳукмдорларнинг насл-насабини мақтаб, сўнгра ўз даври тарихини солнома тарзида ёритар эди. Шу сабабдан арабларнинг ҳужумига қадар, Ўрта Осиёнинг узоқ давр тарихи рус шарқшунослигигагина эмас, балки маҳаллий тарихчиликка ҳам маълум эмас эди.

Шарқшунос Н. И. Веселовский Хива хонлигининг тарихий-географик очеркини ёзиб, Хива хонлиги тарихига оид маълумотларни системага солди. Аммо Веселовский Хива хонлиги тарихини социал-иқтисодий томондан даврларга бўлиш масаласини қўяолмади. Буржуа шарқшунослари бўлган В. В. Григорьев, Н. И. Веселовскийлар бу масалани ҳал қила олмас эдилар, албатта.

Ўз даврининг машҳур археологи бўлган Н. И. Веселовский Ўрта Осиёда жиддий археологик ишларни ҳам олиб борди. У археологик ишларни олиб бориш учун 1884 йилда Туркистонга келади. Россия археология комиссияси унга «Самарқанддаги Афросиёб харобаси ҳамда бу райондаги муҳим пунктларда системали археологик қазиш ишлари ўтказиш ва умуман Туркистон ўлкасини археологик жиҳатдан текшириш»ни топширади. Н. И. Веселовский Афросиёб харобасида тўрт ой қазиш ишини олиб боради. Бу ердаги олиб борилган археологик текшириш Туркистондаги биринчи жиддий иш бўлди.

Н. И. Веселовский Ўрта Осиёдаги қадимги архитектура ёдгорликларини ўрганиш соҳасига ҳам муҳим ҳисса қўшди. Унинг раҳбарлигида Самарқанддаги ўрта аср архитектура ёдгорликлари текширилиб, мукаммал равишда ўрганилди. Айниқса, унинг Гўри Амир мақбараси юзасидан олиб борган иши, ўзининг илмий қиймати ва мукаммаллиги билан алоҳида диққатга сазовордир. Н. И. Веселовскийнинг Туркистонда олиб борган тарихий ва археологик текширишлари илмий жиҳатдан заиф бўлиб, умумий тарихий хулосалар чиқаришдан узоқ бўлсада, Ўрта Осиё тарихини ўрганишда муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ўрта Осиёнинг ўзида А. Л. Кун, Н. Н. Пантусов, М. И. Ростиславов каби маҳаллий шарқшунослар В. В. Григорьев ва Н. И Веселовский билан ҳамкорликда катта ишлар олиб бордилар. Улар Ўрта Осиёда феодал хўжалигининг асоси бўлган ер эгалигининг турлари, сувдан фойдаланишнинг тартиблари ҳамда солиқ ва мажбуриятлар сингари муҳим масалалар билан шуғулландилар. Аммо буржуа позициясида турган рус шарқшуносларининг синфий чекланганликлари Ўрта Осиё шароитида ер ва сувнинг феодаллар қўлида меҳнаткаш халқни эксплуатация қилиш қуроли эканлигини кўрсатиб беришларига имкон бермади.

Н. И. Веселовскийдан кейин ўлкада жиддий археологик текшириш ишларини шарқшунос В. А. Жуковский олиб борди. Россия археология комиссияси унга қадимги ва ўрта асрларда гуллаган, Ўрта Осиёдаги маданий шаҳарлардан бири — Марв шаҳрининг харобаси устида археологик текшириш ишларини олиб боришни топширади. Араб, форс ва бошқа тиллардаги асл манбалардан бемалол фойдалана билган бу рус шарқшуноси 1890 йили Марвга келиб, иш бошлайди. У, Овеста китобидан тортиб, араб, форс, грек, хитой манбаларидан ҳамда Марв ва унинг атрофидаги тарихий ёдгорликларни тўплаб, шаҳарнинг пайдо бўлиши, юксалиши ва унинг хароб бўлиши ҳақида «Қадимги Марв харобалари» номли машҳур асарини ёзади. В. А. Жуковский шаҳар харобасини текшириш билан бирга, ўзигача бу ерда археологик текшириш ишлари олиб борган кишилар (А. В. Комаров ва бошқалар)нинг маълумотлари асосида шаҳарнинг тарихий топографиясини текширади, шаҳардаги биноларни бирма-бир тасвирлаб ёзади. Марв атрофидаги қишлоқлар, ариқлар ва жойларнинг географияси Мавр шаҳрининг араб халифалигига кирган катта шаҳарлар билан боғлайдиган йўллар ҳақида мавжуд маълумотларни беради.

Ўз даври учун ғоят қимматли бўлган бу китобда, деган эди машҳур совет шарқшуноси профессор А. Ю. Якубовский, — қадимги даврлардан то XIX асрга қадар бўлган Марв ҳақидаги ёзма асл манбалардан жуда кўп материаллар тўпланган. В. А. Жуковский шаҳарнинг тарихий топографияси ва бошқа масалалар билан шуғулланди. Аммо у, ақалли Марв шаҳрининг тарихий ривожланиши бўйича битта ҳам муҳим масалани қўя олмади ва қўя олмас эди. У, шаҳар ҳаёти (деворлар, башнялар, сув билан таъминланиши, ободонлиги, одамлар яшайдиган уйларнинг типлари, саройлар, ҳарамлар, тарихий топография ва бошқалар)ни ўрганишдан нарига ўтмади.

XIX асрнинг 90-йилларига келиб, рус шарқшунослиги тараққиётида катта бурилиш бўлди. Бу бурилиш заминида уч масала ётар эди.

Биринчидан, Туркистонда кенгайиб бораётган археологик ишларни илгаригидек стихияли равишда олиб борилмасдан, ташкилий бир йўлга солиб, унга раҳбарлик қилиш. Иккинчидан, Туркистондаги тарихий ва археологик ишларнинг ривожланиб бориши билан бирга, ишнинг илмий савиясини ҳам ошириш, учинчидан Ўрта Осиё тарихига доир турли тилдаги, айниқса, асрлар давомида фойдаланилмасдан ётган араб, форс ва турк тилларидаги асл манбалардан фойдаланиш. Бу тадбирлар ўлка тарихини ўрганишда олға қўйилган катта қадам бўлди.

В. В. Бартольднинг ташаббуси билан 1895 йили Туркистонда археология ҳаваскорлари тўгараги ташкил қилинади. Бу тўгарак тез вақтда тарихчи ва археологларнинг илмий марказига айланади. В. В. Бартольд рус шарқшунослигининг бошида туриб, Туркистондаги тарихчиликка бевосита раҳбарлик қилади ва шарқшунос олим сифатида машҳур бўлади.

В. В. Бартольд ташкил этган тўгаракка тортилган илмий кучлар Туркистоннинг турли жойларидаги ёдгорликларни аниқлаш, қазиб текшириш ва шулар ҳақида қимматли маълумотлар ҳамда топилган буюмларни тўплаш билан бирга, ўлкани ўрганиш, шаҳарлар тарихи, тарихий география ва этнография масалалари юзасидан ҳам илмий ишлар олиб борадилар. Тўгарак фаолиятининг жонланиб бориши ва В. В. Бартольднинг кўп қиррали илмий фаолияти натижасида Туркистонда тарихий текширишлар тематикаси кенгаяди. Бу даврда археологик ва асл манбалар асосида бутун-бутун даврларни ўрганиш проблемалари ҳам қўйила бошланади. В. В. Бартольднинг «Туркистондаги археологик текширишлар масалаларига доир» номли асарида Ўрта Осиёнинг шарқий қисмидаги Еттисув ва Талас водийларидаги қадимги йўллар, шаҳарлар ва уларнинг қолдиқлари ҳақида гапирилиши бунинг далилидир.

Туркистон археология ҳаваскорлари тўгараги томонидан тўпланган материаллар «Среднеазиатский вестник» вақтли журналида, «Средняя Азия» тўпламида, «Туркестанские ведомости» ва «Туркистон вилоятининг газети»да босиб чиқарилар эди. Тўгарак аъзолари томонидан ёзилган асар ва мақолалар мамлакат тарихини ҳар томонлама ўрганиш жиҳатидан катта аҳамиятга эгадир. Бу вақтда Туркистонда В. Л. Вяткин, Н. Г. Маллицкий, М. С. Андреев, А. А. Семенов, Е. Т. Смирнов, В. Каллаур, Акрам Асқаров каби маҳаллий шарқшунослар ҳам археология ва тарих соҳасида жиддий ишлар олиб бордилар.

В. В. Бартольд бошлиқ шарқшуносларнинг илмий фаолияти қанчалик самарали бўлмасин, аммо улар Ўрта Осиё халқлари тарихининг социал характеристикасини ёритиб беролмадилар. В. В. Бартольд ўзининг тарихий текширишларида бу масалага эътибор ҳам бермади. Археология ҳаваскорлари ҳам топилган археологик буюмларни тарихий бир буюм сифатида ўрганишга қизиққан бўлсаларда, аммо уларнинг қайси даврга оид эканликларини тўғри аниқлай олмадилар. Улар ҳар бир буюмни бир тарихий этапдаги комплексга боғлаб туриб, археологик ёдгорликларнинг хронологик шкаласини ҳам яратаолмадилар. XIX асрда Туркистонда археология мустақил фан сифатида шаклланмади.

В. В. Бартольд XIX аср рус шарқшунослари орасида ўзининг катта хизмати ва илғор фикрлари билан ажралиб турса-да, тарихчиликда буржуа идеализми позициясидан батамом қутила олмади. Гарчи Бартольд тарихчиликда марксча-ленинча дунёқараш даражасига кўтарилмаган бўлсада, бу соҳага катта ҳисса қўшганлигини унинг қуйидаги сўзларидан ҳам кўриш мумкин. «Тарих фанининг ҳозирги талабига кўра, — деган эди В. В. Бартольд, XIX асрнинг охирларида,— тарихчиликнинг вазифаси фақат сиёсий тарихнинг ўзинигина эмас, балки шу билан бирга бутун тузум ҳаётини аниқлашдан иборатдир. Шарқни фақат сезгилар ва фантазиялар ҳукм сурган афсоналар мамлакати деб тасаввур қилиш аста-секин йўқола бориб, шарқдаги халқлар ҳам ғарбдаги халқлар сингари тилак ва орзулар таъсирида яшайди ва ҳаракат қилади. Ҳар иккала ҳолда ҳам иқтисодий шароит тарихий ҳаётнинг боришини, тўлиқ бўлмаса-да, аниқлаб беради. Шунинг учун ҳам Европа тарихини текширувчилар сингари шарқ тарихчиларига ҳам бу иқтисодий шароитта чуқур эътибор билан қарашга тўғри келади. Европадаги деҳқончилик, саноат ва савдонинг ривожланиб боришини бу усулда аста-секин аниқлаб берилаётганлиги бизнинг ишимизда ҳам ўз ифодасини топиши керак».

Шундай қилиб, XIX асрдаги рус шарқшунослиги Ўрта Осиё тарихини ўрганишда муҳим ҳисса қўшди. Айниқса, Ўрта Осиё Россияга қўшиб олинганидан кейин рус шарқшунослари ўз ишларини янада кучайтириб юборди. Улар томонидан Ўрта Осиёнинг қадимги тарихи ёритиб берилди. Ўрта Осиё тарихининг турли даврлари бўйича муҳим монографик асарлар ёзилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, рус шарқшуносларининг Ўрта Осиё тарихини ўрганишга қўшган ҳиссалари қанчалик катта бўлмасин, улар буржуа идеалистик позициясида турганликлари сабабли Ўрта Осиё халқларининг тарихини илмий асосда ёритиб беришга қодир эмас эдилар.

Ўрта Осиё, шу жумладан Ўзбекистон халқларининг илмий асосда ишланган, марксча-ленинча методология асосида ёзилган тарихи фақат Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейингина Коммунистик партия раҳбарлигида, рус совет шарқшуносларининг маҳаллий олимлар билан ҳамкорлигида яратилди ва яратилмоқда.

А. САЪДИЕВ,
тарих фанлари кандидати.

Ташқи ишлар министрларининг Женева кенгашида

ЖЕНЕВА, 22 май. (ТАСС махсус мухбири). Ташқи ишлар министрлари кенгашининг А. А. Громико раислигида ўтган бугунги, ўнинчи мажлиси К. Гертернинг сўзи билан бошланди.

АҚШ давлат секретари Ғарб давлатлари «тинчлик плани»нинг хавфсизлик масалаларига тааллуқли моддаларига яна тўхталиб ўтмоқчи эканлигини айтди. У ўз ниятини шу билан изоҳладики, СССР ташқи ишлар министри ўз нутқларида хавфсизликка тааллуқли конкрет проблемаларнинг кенгаш муҳокамасига қўйилиши «тўсқинликларни вужудга келтиради» деган эмиш. Ваҳоланки, ҳақиқатда СССР делегацияси Европада хавфсизликни мустаҳкамлашга доир ҳар қандай оқилона таклифларни, шу жумладан Ғарб планидаги баъзи таклифларни ҳам тегишли тартибда алоҳида-алоҳида қараб чиқишга ўзининг тайёр эканлигини айтди, аммо Европа хавфсизлиги масаласининг Германия проблемаси билан боғлаб қўйилишига қарши эътироз билдирган эди.

К. Гертер Ғарб давлатлари «комплекс плани»нинг хавфсизликни таъминлаш масалаларига тааллуқли қисмини баён этиб берди. У мазкур планни Германия билан тузиладиган сулҳ шартномасининг совет лойиҳаси билан таққослаб, Ғарб плани афзалликка эга, чунки унда Германияда ҳам Европанинг Германиядан шарқда жойлашган мамлакатларида ҳам кимёвий, бактериологик ва ядро қуроли ишлаб чиқаришдан воз кечиш кўзда тутилади, совет лойиҳасида эса фақат Германия билан чекланилади, деб даъво қилди. Шу билан бирга Гертер ҳал қилувчи бир нарсани четлаб ўтдики, Ғарб планида хавфсизликни таъминлаш юзасидан таклиф этилаётган тадбирларнинг ҳаммаси расмиятчилик учунгина киритилган, чунки бу планга мувофиқ, ана шу тадбирлар Умум герман ҳукумати тузилгандан кейингина амалга оширилиши мумкин. Маълумки, СССР делегацияси Ғарб давлатларининг «комплекс плани»ни анализ қилиб, хавфсизлик масалаларини бошқа мураккаб проблемалар билан боғлаб, бир «қоп»га тўплаш амалда хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган ҳар қандай чораларнинг амалга оширилишига халақит беришга интилаётганларгагина қўл келишини кўрсатиб ўтган эди.

К. Гертер ўзининг бугунги сўзида Ғарб плани ҳақида совет делегациясининг танқидини камгина даражада бўлса ҳам рад эта оладиган бирорта ҳам асосли далил келтира олмади. У Германиянинг қайта бирлаштирилишига қадар «Европада тинчлик ва хавфсизликнинг бирор даражада таъминланишини кутиш қийин» деган гапларни яна такрорлаш билангина чекланди.

Сўнгра М. Кув де Мюрвиль сўз олди. К. Гертер сингари, у ҳам Ғарб «қопи»нинг «афзалликлари»ни тарғиб қилишга киришди. К. Гертер сингари у ҳам Ғарб давлатларининг планлари ва мақсадларига мувофиқ равишда Германия қайта бирлаштирилмасдан туриб, ҳеч бир проблемани ҳал этиб бўлмайди, деб даъво қилди. Кув де Мюрвиль Германия билан тузиладиган сулҳ шартномасининг лойиҳаси ҳақида ҳеч нима демади. Ваҳоланки Германия проблемасини бартараф қилишга ва Европада тинчликни ҳамда хавфсизликни таъминлаш масалаларини ҳал этишга сулҳ шартномаси тузиш йўли билангина эришиш мумкин.

А. А. Громико ўзининг қисқача нутқида мамлакатларимиз ҳукуматлари ўртасидаги келишувга мувофиқ равишда ушбу кенгашда муҳокама қилинаётган Германия билан сулҳ шартномаси тузиш масаласига Совет ҳукумати катта аҳамият бераётганлигини янада таъкидлади.

Совет делегацияси, деди у, ҳозирги вақтда сулҳ шартномасига тааллуқли конкрет масалаларни муҳокама қилиш энг кўп фойда келтириши мумкин, деб ҳисоблайди. Шу йўлдан борганда, бизларни ажратадиган масалаларга эмас, балки бизларни бирлаштира оладиган ва позицияларимизнинг яқинлашуви учун асос бўла оладиган масалаларга бутун эътиборни қаратиб, афтидан, ҳамма рози бўлган мақсадларга эришишувимиз мумкин бўлади. Биз масалага шундай ёндошишнинг фойдаси шундан иборат деб биламизки, сулҳ шартномасининг моддаларини муҳокама қилиш вақтида шартномадаги у ёки бу моддаларга қараганда анча кенгроқ масалалар юзасидан ҳам маълум ҳамжиҳатликнинг аниқланиши мумкин.

А. А. Громико бундан олдинги мажлисларда Германия билан тузиладиган сулҳ шартномасининг совет лойиҳасини муҳокама қилиш вақтида баъзи делегацияларда шу лойиҳанинг айрим қоидаларига нисбатан ноаниқлик пайдо бўлганлигини таъкидлаб, бундай деди:

— Германия Федератив Республикаси делегацияси сулҳ шартномасининг совет лойиҳасида шундай қоидалар борки, улар туфайли Германия Федератив Республикаси ҳозирги вақтда қатнашиб турган иқтисодий иттифоқлардан чиқиши лозим бўлади, деб хавфсиради. Биз бундай хулоса чиқариш учун ҳеч қандай асос йўқлигини бундан илгари изоҳлаб ўтган эдик. Бу масалани аниқлаб бермоқ учун совет делегацияси сулҳ шартномаси лойиҳасига янги модда киритиш тўғрисида конкрет таклифни илгари суради. Бу модданинг текстида бундай дейилади:

«Ушбу шартнома Германиянинг халқаро иқтисодий иттифоқларда ва ташкилотларда, шу жумладан регионал асосда тузилган иқтисодий иттифоқлар ва ташкилотларда Германия Демократик Республикаси ва Германия Федератив Республикасининг иштирок этишидан келиб чиқадиган ҳуқуқлари ва мажбуриятларига дахлдор эмас. Бундай иттифоқларга ёки ташкилотларга бирлашган Германиянинг аъзо бўлиши тўғрисидаги масалани Умум герман компетентли органлар ҳал қилишлари лозим, иттифоқчи ва қўшма давлатлар эса бундай ҳал қилишни ўз томонларидан эътироф этадилар».

А. А. Громико СССРнинг музокаралардаги шериклари бу таклифга лозим даражада объектив қарайдилар, деб умид билдирди.

Совет делегациясининг бошлиғи ўз нутқини тамом қилганида С. Ллойд сулҳ шартномасининг у ёки бу моддаларини ҳозирги вақтда муҳокама қилиш «фойдали бўлмайди» деб айтишни лозим деб топди. Ваҳоланки, бу лойиҳа кенгашда қатнашувчи мамлакатларнинг ҳукуматлари ўртасидаги келишувга мувофиқ равишда кенгаш муҳокамасига қўйилганлиги маълум. С. Ллойд дастлаб, Германиянинг қайта бирлаштирилиши учун ҳар хил шарт-шароитларни қараб чиқиш ва шундан кейингина сулҳ шартномасини ўрганишга киришиш зарур, деб даъво қилди. Унинг гапига кўра, сулҳ шартномаси «бу иш процессининг охирида» турар эмиш.

Шу билан мажлис ёпилди. Кенгаш қатнашчилари навбатдаги мажлисга душанба куни, 25 майда тўпланишга қарор қилдилар.

АФҒОНИСТОН БОШ МИНИСТРИ САРДОР МУҲАММАД ДОВУД КОБИЛГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КОБИЛ, 23 май. (ТАСС). Кобил радиоси билдиради: Афғонистон бош министри Сардор Муҳаммад Довуд кеча Кобилга қайтиб келди.

Бош министр Сардор Муҳаммад Довуд аэродромда қисқача нутқ сўзлади. У ўз нутқида СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг таклифи билан Москвада тўхтаб ўтганлигини айтди. Дўст қўшни мамлакатга — Совет Иттифоқига боришим, деди у, ҳар жиҳатдан фойдали бўлди. Менинг бу сафарим ҳар икки мамлакатни қизиқтираётган масалалар юзасидан улуғ дўст мамлакатнинг раҳбарлари билан фикр олишиш имконини берди.

Бош министр Совет Иттифоқи раҳбарлари ва халқининг Афғонистонга нисбатан дўстона туйғулари ва Москвада бўлган вақтида меҳмондўстлик билан самимий кутиб олинганлигидан миннатдор эканлигини айтди. Совет раҳбарлари билан учрашув ва қўшни мамлакатнинг масъул арбоблари билан дўстона фикр олишиш, деди бош министр, самимият ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди Томонлар ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатларга тааллуқли масалалар юзасидан ўз фикрларини изҳор қилдилар. Улар бутун дунёда тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашдан манфаатдор эканликларини айтдилар.

Сардор Муҳаммад Довуд сўзининг охирида Москвада олиб борилган музокаралар ва дўстона фикр олишувлар Афғонистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлаш учун фойдали бўлади, деб ишонч билдирди.

Телевизор экранида

24 МАЙДА

12.00. «Пепик ва маймоқ Брумло» деган бадиий фильм ва М. Горький номли театрнинг «Тош қуш» спектаклидан парчалар.
19.00. Ўзбек тилида «Абадий биргаликда» деган эшиттириш.
19.20 Ўзбек халқ куйларидан концерт.
20.00 «Пахтакор» стадионидан «Меҳнат резервлари» (Тошкент) ва «Ҳосилот» (Сталинобод) командалари ўртасидаги футбол мусобақаси олиб кўрсатилади.
21.00. Сўнгги ахборот.
21.15. Бадиий фильм — «Ғилдираклар овози остида».

25 МАЙДА

19.00. Бадиий фильм — «Поп Чира билан Поп Спира».
20.30. Муқимий номли театрдан «Фарғона ҳикояси» спектакли олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида сўнгги ахборот.

Қурт туғар эмиш...

«Пискент» совхозининг 1,2 ва 7-бўлимларида пилла қуртларини жуда ғалати қилиб боқишмоқда.

Қурт боқилаётган қайси бир хонага кирмоқчи бўлсангиз, аввало кўзингиз тегади, деб сизни ичкарига киритмайдилар. Бир амаллаб кириб олсангиз, исриқнинг тутунидан кўзингиз ёшга тўлади. Қуртларнинг аҳволини кузатолмай орқага қайтишга мажбур бўласиз. Лекин сизни «чопонингизнинг ипидан бериб кетасиз» деб ташқарига чиқармайдилар.

Биринчи бўлимдаги ипакчилик бригадири Маликовнинг чопони шунинг учун ҳам илма-тешик бўлиб кетган экан.

— Нега қуртларнинг бири катта-ю, бири кичик? — деб сўрадик Маликовдан.

— Кичиклари катталарининг боласи, — жавоб берди Маликов.

Биз кулиб юбордик. Чунки қурт туғади деган гапни аввал эшитмаган эдик.

Бошқа бир хонага кирсак, қурт боқувчи аёл бошига қуртнинг ўзидан «салла», белига эса «белбоғ» ўраб олибди. Маликовдан бунинг сабабини сўраган эдик:

— Шундай қилинса пилла мўл бўлади, — деб мақтаниб қўйди.

Бу ерларда қуртга даста қўйишдан аввал, сабабига ўзлари ҳам тушунмаган ҳолда дастани молхонага олиб бориб, роса тепкилашар экан.

Ниҳоят совхознинг ипакчилик бўйича агрономи Мирҳожиевга учрашдик. Лекин у ҳам қуртларни бизга кўрсатмади.

— Кўзларинг тегиб қолади, — деди у қўрққанидан қалтираб.

Афтидан совхоз директори Ҳайдаров билан бошланғич партия ташкилотининг секретари Мирқобилов ўртоқлар «борсак кўзимиз тегиб қолади» деб қуртларнинг аҳволидан бирон марта ҳам хабар олмаганга ўхшайдилар. Бўлмаса қуртлар бунчалик хўрланмаган бўлар эди.

А. АСИЛОВ,
область комсомол комитетининг инструктори.

Ҳурматли „Уртўқмоқ“

Кутилмаганда хат ёзиб, қимматли вақтингизни олаётганим учун кечиргайсиз! Нима қилайки, радио пули тўлайман, деб Октябрь район Кирим банки атрофида оворайи-сарсон бўлиб юрибман. Икки кун навбатда туриб, яқинда тиктирган шойи кўйлагимнинг елкаси йиртилди, туфлимнинг мажағи чиқди.

Бу ерга район меҳнаткашлари радио, электр, водопровод, уй ҳақларини тўлашар экан. Банк торгина бир хонага жойлашган. Ана шу ерга ҳар куни 600 га яқин киши пул кўтариб келади. Кассир билан контролер бўлса тишини тишига қўйиб, ҳатто тушлик овқатни ҳам емай (барибир навбат кутаётганлар уларни ташқарига чиқаргани қўйишмас ҳам эди) 300 ёки 400 одамни аранг қабул қилишади. Қолганлари — эртага!

Менга ўхшаб бу ерда икки-уч кунлаб ишдан қолиб, навбат кутаётганларнинг сон-саноғи йўқ.

Икки кундан сўнг навбатим етиб, контролердан ўтиб ҳам олдим. Энди кассирга пул тўлаш учун яна навбат кутишим керак эди. Чек кассирга ўтказилган, пул менинг қўлимда! Аммо янгидан навбат кутишга, ростини айтсам, юрагим бетламай қолди.

Бу аҳвол фақат Октябрь районидагина эмас, балки Киров район Кирим банкида ҳам мавжуд экан. Ҳатто банк ходимларининг иш вақти соат 8 дан 5 гача деб белгиланибди. Ваҳоланки бу вақтда ишчи ва хизматчиларнинг асосий қисми хизматда бўлади.

Хуллас, ҳурматли «Уртўқмоқ», пулим қўлимда, навбат кутгани эса тоқат қолмади. Нима қилсам экан? Ёки банкларда бирор тартиб ўрнатилгунча пулни чангаллаб туравераймикан?

М. ЗАРИПОВ.

„Шиша ичидаги одам“

Янгийўл районида миш-миш гап тарқалиб қолди. Гўё Эски қовунчи қишлоқ Советига қарашли алоқа бўлими бошланғич партия ташкилотининг секретари Азиз Иззатуллаев ароқ тўлдирилган шиша ичига кириб ётар эмиш. Агар шишадан чиқарилса борми, тўполон кўтариб, ҳаммаёқни алғов-далғов қилиб юборар эмиш.

Тўғри, Иззатуллаев ароқ деса ўзини томдан ташлайдиган одам. Маст-аласт бўлмаган куни йўқ. Ҳатто ана шу ичкилик туфайли милиция бўлимларидан бирида ётиб чиққан ҳам, кишиларни ҳақорат қилган, папирос чектираман деб ўспиринларнинг оғзини куйдириб қўйган ҳам. Шунинг учун унинг шиша ичига кириб ётиши уйдирма гап бўлмаса керак, чунки Иззатуллаевнинг «табиати» шунақа.

Қ. ШОАМИРОВ.

„Шикоят дафтари“ музхонада

Тунов куни ўртоғим билан Ленин номли кўчага жойлашган Ташхлодокомбинатга қарашли чучвара кафесига кириб, овқатланмоқчи бўлдик. Ярим соат чамаси кутганимиздан сўнг официантка Ободовская чучвара келтирди. Лекин унинг бош бармоғи таомнинг ичида эди.

— Яна нима ейсизлар? — деди у бармоғини ялаб.

— Кофе беринг! — дедим.

Ўртоғим табиати нозик йигит экан, кўнгли айнаб, овқатга қўл урмади.

— Еяверинг, қўлимни эрталаб совунлаб ювган эдим, — деб қистади Ободовская ва сўзларининг чинлигини исботлаш учун бўлса керак, бармоғини яна бир ялаб қўйди.

Икки стаканда кофе келтирилди.

— Нега ярим, — деб сўрадим.

— Тўла қуйилса, тўкиб қўяман, — жавоб берди официантка.

Ўртоғим кулиб юборди.

Ҳисоб-китоб қилдик. Ободовская биздан пулни бир неча сўм ортиқ олиб қолган эди. Ўртоғим бўғилиб турган экан, «шикоят дафтари»ни сўради. Афсуски, бир соат жанжаллашиб ҳам шикоят дафтарини ололмадик. Ободовская кассирда туради, деди. Кассир завзалда туради, деди. Завзал директор Тагиевда бўлса керак, деди. Тагиев бизни яна официанткага қайтарди.

Ўртоғим тажанг ҳолда ўрнидан турар экан: Бу тартибсизликка чек қўювчи киши топилармикан, — деб бу даргоҳдан табимиз хира бўлиб чиқиб кетдик.

Хўрандалар.

ИЧМА, ДЎСТИМ!

Ичма, дўстим ичкилик бу, оқибат хор айлагай.
Ичгучидан эрта кунда эл-у юрт ор айлагай.
Ичмаган иззатда доим, элга қилгай яхшилик,
Яхши ном бирла жаҳонда ҳурматин бор айлагай.
«Вақти-вақти бирла» деб гоҳ домига тушгай киши,
Ичмаса, вақтида ўлсин кайфи хуммор айлагай.
Пеш келиб — топган ичар, — деб муккадан кетса агар
Ҳар нечук ҳотамки бўлсин, дўпписин тор айлагай...
Кимни кўрса — беш беринг, — деб сўргалиб, ҳолдин тойиб,
Умри ўтгай кўча-кўйда элга қарздор айлагай.
Ичма дўстим! Ичма зинҳор, кайфининг баҳридин ўт!
Ичмасанг сен, ўзгага ҳам ушбу сўз кор айлагай.

Толиб ЙЎЛДОШ.

Қорасув районидаги Ленин номли колхозда 1958 йилда 10 мингта ўрдак, товуқ боқилди. Колхоз правленияси бу йил паррандалар сонини 15 мингтага етказишга қарор қилди. Суратда: колхознинг паррандачилик фермасида. М. Ҳаитмуҳамедов фотоси.

ҲАМИД ОЛИМЖОН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН КЕЧА

23 майда Тошкентдаги Олимлар уйида атоқли ўзбек совет шоири ва олими Ҳамид Олимжон туғилган куннинг 50 йиллигига бағишланган кеча бўлди. Кеча Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номидаги тил ва адабиёт институти томонидан уюштирилган эди.

Ҳамид Олимжоннинг ҳаёти ва ижодиёти ҳақида филология фанлари кандидати Х. Ш. Абдусаматов доклад қилди. Сўнгра илмий ходимлар шоир билан бўлган учрашувлари ҳақидаги ўз таассуротларини сўзлаб бердилар.

Кеча охирида концерт берилди. Концертда Ҳамид Олимжоннинг асарларидан парчалар ўқиб эшиттирилди. (ЎзТАГ).

Стадионда лотерея ўйини

Бугун пойтахтимизнинг марказий «Пахтакор» стадионида футбол бўйича «Б» классида мамлакат биринчилиги учун курашаётган «Ҳосилот» (Сталинобод) ва «Меҳнат резервлари» (Тошкент) командалари ўртасида мусобақа бўлади. Шу куни стадионда лотерея ўйини ўтказилади.

Стадионга кириш учун сотиб олинган ҳар бир билет айни вақтда лотерея билети ҳисобланади. Майдонда мусобақа тамом бўлгач, тамошабинлар жойдан қўзғалмай ўтирадилар. Жамоат ташкилотлари вакилларидан иборат лотерея ўйинини ўтказувчи комиссия стадион радиоси орқали ўйиннинг қоида ва шартларини эълон қилади. Билетларнинг номери ва секторларнинг номери бўйича лотерея билетлари ўйналади. Агар сизнинг стадионга кириш учун сотиб олган билетингиз ўйин шартларига тўғри келиб қолса, у вақтда билет учун сарфлаган беш сўм пулингизга велосипед, ов милтиғи, фотоаппарат ёки соат каби қимматбаҳо буюмлар ютишингиз мумкин. Ютуқлар ичида «Ўзбекистон физкультурачиси» газетасига бепул обуна бўлиш ютуғи ҳам бор. Шунингдек билетларга номерлари тўғри келса, эсдалик хати ёзилган футбол тўпи ҳам берилади. Агар қўлингиздаги билетнинг номери ютуқлар олишга тўғри келмаса одатдагидек футбол ўйинини тамоша қилиб, кетаберасиз.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Ўзбекистон архитекторларининг чет элга сафари

Яқинда бир группа ўзбекистонлик архитекторлар Тошкентдан Польша ва Чехословакия сафарига жўнаб кетдилар. Улар Варшава ва Прага шаҳарларининг қадимий тарихий ёдгорликларини, архитектура намуналарини кўздан кечирадилар. Бу тарихий ёдгорликларнинг энг яхши намуналарини ижодий равишда ўрганадилар. Шу билан бирга саёҳатчилар дўст мамлакат шаҳарларининг диққатга сазовор жойларида бўладилар, муваффақият билан социализм қураётган поляк ва чехословак халқларининг ҳаёти билан танишадилар.

Сафарга жўнаб кетган туристлар орасида Ўзбекистон проектлаш институтининг бош архитектори А. Коволев, проект конторасининг старший инженери Х. Ҳодиева ва бошқалар бор. Саёҳат 12 кун давом этади.

Т. ЗУФАРОВ.

Янги клублар

Оҳангарон шаҳрида меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатишни янада яхшилаш учун клубларни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилаётир. Масалан, шу йилнинг ўтган ойлари ичида цемент заводи ва 4-Оҳангарон қурилиш бошқармаси ҳузурида ҳар бирига 120 киши сиғадиган клуб бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шахтёрлар посёлкасида юк ортиш-транспорт хўжалиги ходимлари ва ишчилари учун қурилган клуб ҳам ҳозир меҳнаткашларга яхши маданий хизмат кўрсатмоқда.

А. КЎКИЕВ.

«МУШТУМ» ЖУРНАЛИНИНГ ЯНГИ СОНИ

«Муштум» журналининг навбатдаги 9-сони босмадан чиқди. Журналнинг бу сонида «Куф-суфчилар» сарлавҳали редакцион мақолани, Ҳолид Расулнинг «Йўлбарс билан булбул», «Зағизғон» сарлавҳали сатирик шеърини, М. Ажамнинг «Учар», М. Ушаков, Р. Мурод, А. Исомиддиннинг «Пластинкага ёзилмаган гаплар», С. Махкамовнинг «Кўрнамак», А. Тоҳир, А. Зомоналининг «Антиқа адвокат», М. Икромовнинг «Пули куйган хўранда» Михаил Пругернинг «Меҳмонда» сарлавҳали материалларини ўқийсиз.

Бундан ташқари журналнинг «Муштум табриклари», «Муштум мактублари», «Муштум почтаси» бўлимларида ҳам қизиқарли материаллар берилган. Шунингдек Д. Синицкий, Уста Камол, С. Мальт-Раъно Исматова, Б. Жуков, Н. Меламед, М Воробейчиков, Э. Рўзибоев ва бошқа рассомлар чизган карикатуралар босилган.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Тошкентнинг томоша залларида

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— қишки бинода: 24/V да кечқурун **Айтсам тилим куяди, айтмасам дилим**, ёзги бинода 24/V да **Ҳуррият**, 26/V да **Ганг дарёсининг қизи.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА 24/V да кундуз **Севилья сартароши**, кечқурун **Дилором.** СССР халқ артисти **Саодат Қобилова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Галия Измайлова, Саттор Ярашев**лар қатнашади. 25/V да (Навоий номли театрда), 26/V да (Муқимий номли театрнинг ёзги биносида) кеч соат 9 да **Ўзбекистон санъат усталарининг концертлари.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 26, 27/V кеч соат 9 да Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов концертлари.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 25/V кеч соат 8 яримда **«Салом, Москва!»** деган тамоша (рус тилида). 26/V кеч соат 8 яримда Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Эргашхон Мирмаҳмудова концерти.**

«РОДИНА» — кундуз **Ўгай болалар**, кеч соат 7 да кенг экранли фильм **Булутли тонг**, кеч 9 ва 10-40 минутда **Байжу Бавра.**

«ВАТАН», «ИСКРА» (қишки), «ФЕСТИВАЛЬ», КАФАНОВ номли, «УДАРНИК», — **Ўгай болалар.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10, кундуз 12 ва 2 да **Бэк-Кап оролининг сири**, кундуз 4 дан **Малахов қўрғони.**

«ХИВА» — **Малахов қўрғони.**

Кинофильмлар прокати Ўзбекистон контораси

КИНОУСТАНОВКА ЭКРАНЛАРИГА

ЯНГИ БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР ЧИҚАРАДИ

Ўгай она

Сценарий авторлари — **Абиб Исмайлов, Анна Ян.**
Постановкачи режиссёр— **Абиб Исмайлов.**
Оператор — **Хон Бобоев.**
Ролларда:
Н. Меликова, Ф. Фатуллаев, А. Ризаева, Д. Мирзаев, С. Охундова, Ф. Боқихонов, Д. Шарифов, А. Алекперов, А. Мамедова, Г. Ягизаров, Н. Зейналова Ш. Гасимовалар қатнашади.
Фильмни «Озарбайжонфильм» киностудияси 1958 йилда ишлаган.

Жаноб Пучикнинг иши

(**Иван Стодола**нинг «Иожко Пучик ва унинг мансаби» деган пьесаси асосида ишланган).
Сценарий автори — **Иван Буковчан.**
Режиссёр — **Ян Лацко.**
Оператор — **Вацлав Гунька.**
Ролларда:
Иозеф Кронер, Мартин Грегор, Гана Меличкова, Эва Крижикова, Арношт Гарлатти, Карол Сковай, Эуген Штольманлар қатнашади.
Фильмни Чехословакиядаги Братислава киностудияси 1958 йилда ишлаган, М. Горький номли киностудияда рус тилига таржима (дубляж) қилинган.
Дубляж режиссёри — **Э. Волк**, овоз оператори — **Н. Бажанов.**

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА

Обуна «Союзпечать» бўлимларида, республиканинг алоқа бўлимлари ва конторaларида, шунингдек уйга хат ташувчи почтальонлар томонидан ҳамда ўқув юртлари ва муассасалар, фабрика, завод, колхоз ва совхозлардаги жамоатчи вакиллар томонидан қабул қилинади.

«Союзпечать» Тошкент шаҳар бўлимида обуна ҳар куни соат 9 дан 19 гача, якшанба кунлари эса соат 9 дан 18 гача қабул қилинади.

«ЯАЗ» дизель автомашиналарида тоғлик-карьер шароитида ишлаш учун тажрибали 1 — 2 класс

Шоферлар керак

2 йил ишлаб бериш тўғрисида шартнома тузганларга подъёмний пули тўланади. Шартнома 1 йилга тузилганда эса фақат йўл чиқимлари тўланади.

Уй-жой билан таъмин қилинади.

Тошкент область, Олмалиқ шаҳрида Олтинтопган комбинатининг кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

Ўқчи кўча, Ялта тупик, 125-уйда турувчи **Иноят Рихсиев**нинг шу уйда турувчи Қутби Зуфаровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 7-участка халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Коммунистик кўча, 11- уйда турувчи **Елена Алексеевна Чиркова**нинг БАССР, Ермеевский район, Палаточний городок, СМУ-2 да турувчи Евгений Михайлович Чирковдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 19- уйдаги халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда востока» кўчаси № 26 РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136, Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040,135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040,135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048,132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 01354 «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1598.